

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra českého jazyka a literatury

Bakalářská práce

Markéta Volná

Vojtěch Lev (1882–1974)

Olomouc 2020

Vedoucí práce: Mgr. Daniel Jakubíček, Ph. D.

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedenou literaturu a zdroje.

V Olomouci 20. 5. 2020

.....

Markéta Volná

PODĚKOVÁNÍ

Chtěla bych poděkovat panu Mgr. Danielu Jakubíčkoví, Ph. D. za trpělivost a za odborné vedení mé bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat své rodině za podporu, a to nejen při vytváření této práce.

Obsah

Úvod	5
1 Literární tvorba Vojtěcha Lva	6
1.1 Meziválečné období	7
1.1.1 Společenský román	7
1.1.2 Životopisná próza	7
1.1.3 Ostatní tvorba	13
1.2 Poválečné období	15
1.2.1 Životopisná próza	15
1.2.2 Ostatní tvorba	19
2 Země zahalených žen	24
Závěr	36
Seznam použité literatury a pramenů	37

Úvod

Tématem mé bakalářské práce je prozaik, publicista, cestovatel a autor knihy pro mládež a dospělé Vojtěch Lev, který publikuje své knihy ve dvacátém století. Zvolila jsem si právě toto téma, jelikož jsem chtěla znovu připomenout autora, o kterém v současné literatuře nejsou téměř žádné zmínky. Zároveň jsem si chtěla vybrat spisovatele, který píše cestopisy, protože poznávání nových míst, byť někdy jen přes stránky knížek, je mým koníčkem. Spisovatel Vojtěch Lev splňuje oba tyto požadavky.

Musím se ale přiznat, že jsem si nevybrala zrovna snadného spisovatele, jelikož se Vojtěch Lev řadí k zapomenutým autorům a najít o jeho tvorbě zmínky v periodících, byl velký oříšek. Já jsem se, ale nevzdala a prošla jsem městské knihovny i archivy, abych našla potřebný výtisk časopisu, ve kterém byla napsána třeba jen krátká recenze o Lvově díle. Dalším problém nastal, když jsem si chtěla přečíst konkrétní knížky od Vojtěch Lva, protože jsme zjistila, že většina knihoven jimi nedisponuje. Prošla jsem tedy antikvariáty a některé knihy, které napsal Vojtěch Lev, jsem si jednoduše koupila.

Cílem bakalářské práce je klasifikace a stratifikace tvorby Vojtěcha Lva a interpretace Lvova cestopisného díla *Země zahalených žen*.

V první kapitole se budu zabývat tvorbou Vojtěcha Lva v meziválečném a poválečném období. Rozdělím jeho jednotlivá díla dle žánru na životopisnou a společenskou prózu, kulturně historickou stať, cestopisnou prózu, odborné životopisy, budovatelské povídky a rozhlasové hry, které se budu snažit přiblížit čtenáři. Seznámím čtenáře s konkrétními knihami Vojtěch Lva zasazenými do odpovídajících žánrů. Uvedu jejich tematiku, hlavní motivy i postavy. Vše doplním o recenze ze soudobých periodik a citací z konkrétních knih.

Ve druhé kapitole budu interpretovat Lvovo cestopisné dílo *Země zahalených žen*. Čtenáři v této kapitole přiblížím tematiku a motivy knihy. Seznámím čtenáře s kompozičními principy tohoto díla, prostorem, časem, vypravěčem i postavami. Vše doplním o citace ze soudobých periodik a o ukázky z knihy *Země zahalených žen*.

1 Literární tvorba Vojtěcha Lva

Vojtěch Lev je autor písicí od dvacátých let až po šedesátá léta dvacátého století. Řadíme ho mezi zapomenuté autory, o kterých není zmínka ve většině publikací. Vojtěch Lva nenalezneme v *Panoramatu české literatury do roku 1989*, jelikož se tato kniha zabývá spíše výraznějšími autory české literatury. V *Dějiny české literatury 1945–1989* je tvorba Vojtěcha Lva zaznamenána jen v prvním svazku, v němž je zachyceno období let 1945-1948. Lev je zde připomínán jako poválečný autor životopisných románů určených především pro děti a mládež. Autoři *Dějin české literatury 1945-1989* oceňují jeho snahu přiblížit významné osobnosti českých dějin mladší generaci. Životopisné romány Vojtěcha Lva dle této publikace „*vytvářely z životních osudů svých protagonistů mýtus české nezdolnosti a slávy.*“¹ Podobně hodnotí životopisná díla nejen poválečná i *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*, který napsali Vladimír Forst, Jiří Opelík a Luboš Merhaut. Zde je navíc podtržen fakt, že si Vojtěch Lev osobnosti, o kterých později psal, vybíral i na základě jejich dlouhodobého zahraničního pobytu a nedostatečného ocenění úspěchů, jejich vlastní zemí. „*Kladl důraz na vlastenectví svých hrdinů, ale zároveň na to, že kvůli malicherným domácím poměrům ocenila jejich schopnosti spíše cizina.*“²

V publikaci *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce* je Vojtěch Lev dále charakterizován jako „*prozaik, publicista; autor cestopisů, dokumentárních životopisných pásem a románů, rozhlasových a divadelních her.*“³ *Slovník českých spisovatelů beletristů 1945-1956* charakterizuje Vojtěcha Lva obdobně, přidává ovšem informaci, že Lvovi „*romány jsou nesené tendencí zachytit sociální poměry v kapitalistické republice.*“⁴ Lvovi socialistické tendence v jeho dílech mohou být jeden z důvodů, proč není jeho tvorba zaznamenána i v historicky literárních příručkách konce 20. století. Výjimku tvoří pouze v knize *Slovník českých autorů knih pro chlapce (a nejen pro ně)*.

Prvními literárními počiny Vojtěch Lva se staly verše a drobné prózy z dělnického prostředí, které publikoval do Volného slova, Práva lidu, pardubické Osvěty lidu a Východočeského obzoru. Převážná většina jeho životopisných románů byl oceněna za přínos v literatuře pro mládež cenou Komenia. Lvovým celoživotním snažením bylo připomenou

¹ JANOUŠEK, Pavel a Petr ČORNEJ, ed. *Dějiny české literatury 1945-1989*. 2008. ISBN 978-80-200-1527-3. str. 331

² FORST, Vladimír, Jiří OPELÍK a Luboš MERHAUT, ed. *Lexikon české literatury*. ISBN 80-200-0345-2. str. 1170

³ Tamtéž. str. 1170

⁴ KUNC, Jaroslav. *Slovník českých spisovatelů beletristů 1945-1956*. 1957. str. 245

významné osobnosti našich dějin, které z nějakého důvodu nebyly v naší zemi dostatečně oceňovány.

1.1 Meziválečné období

1.1.1 Společenský román

Vojtěch Lev vydal ve 20. letech dva romány *Ulice* (1923) a *Město* (1926) z válečné a poválečné Prahy, svědčící o jeho socialistickém přesvědčení. Román *Město* můžeme pojmenovat jako „*tendenční román socialistický, vztahující se k politickým poměrům popřevratovým a namířený především proti korupci, jež se zahnízdila u úpadkových zjevů bezohledných politických kořistníků.*“⁵ Příběh je vyprávěn retrospektivně. „*Ve Lvově románu jest ústřední postavou ušlechtilá dívka a vedle ní ostře profilované typy mužské. Neskrupulosní kořistník Pašek, poslanec i ministr, a kromě toho buržoasní plantážník nejnevybíravějšího druhu, vedle něho bezcharakterní zprostředkovatel Liška, to jsou vítězni jedinci. Proti nim staví se poctivci, kteří hynou na marné cestě za očistu. Celý svět je tu jaksi zúžen, každý problém soustředěn je na problém samčí chamtivosti a vítězí samci nejtemperamentnější. V takém líčení jakoby sociální tendence, kterou měl autor na mysli, skoro mýjela a ustupovala do druhé řady.*“⁶ Hlavní protagonista románu se snaží bojovat s chamtivými a sobeckými lidmi, ale ne vždy se mu to úplně daří. Zjišťuje, že svět není vždy spravedlivý a správný a na chvíli v příběhu vítězí chamtivost nad poctivým člověkem. Poctiví člověk zjišťuje, že není jednoduché zůstat na té správné straně, když žije ve světě, který je snadno zkorumpovatelný a není za to potrestán. „*Kniha obsahuje některé úžasné lidské dokumenty, mezi nimiž na př. část o ústřední čistící stanici pražských stok je podána obratným perem reportérským.*“⁷

1.1.2 Životopisná próza

Encyklopedie literárních žánrů definuje životopisnou prózu jako „*románový typ utvářející vývojový portrét historické osobnosti.*“⁸ Hlavním rysem tohoto žánru je čerpání z dochovaných pramenů o dané osobnosti. Jedná se tedy zejména o deníky osobnosti a její korespondenci. Jeho první životopisnou prózou se v roce 1939 stala kniha *Práce vítězí: o*

⁵ STANĚK, Josef. Lev, Vojtěch: *Město. Česká osvěta*. 1926/1927. str. 120

⁶ Vojtěch Lev: *Město. Dělnická osvěta*. 1926. str. 171-172.

⁷ STANĚK, Josef. Lev, Vojtěch: *Město. Česká osvěta*. 1926/1927. str. 120

⁸ MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. Encyklopedie literárních žánrů. 2004. ISBN 80-7185-669-X. str. 62

životě, práci a vítězství českého vynálezce Dr. Ing. Františka Křižíka podle jeho vlastního vypravování. Jejím protagonistou je český vynálezce František Křižík. „*Spisovatel napsal tuto knihu podle vlastního vypravování dr. Ing. Fr. Křižíka. Jest to věrný popis o životě, práci a vítězství slavného českého vynálezce. Vychází od nejtěplejšího mládí*“⁹ až po úmrtí Františka Křižíka. Jedná se tedy o léta 1874 až 1941. Pokud se Vojtěch Lev výrazněji posouvá na časové ose je text vždy doplněn o historický kontext v úvodu dané kapitoly. Kromě této linie jsou v díle tři krátké povídky, které líčí Křižíkovo vlastenectví a osobní setkání s lidmi z vědeckých kruhů. Najdeme zde i odborný popis u nákresu obloukové lampy. Kniha je v závěru doplněna o stručný životopis a výčet Křižíkových vynálezů seřazených dle časové posloupnosti. Dílo je primárně určeno pro mládež. Této publikaci byla udělena cena hlavního města Prahy v oboru literatury pro mládež.

Hlavním protagonistou je samozřejmě František Křižík, nemalou roli zde ovšem sehrává i jeho matka, Marie Křižíková. Vojtěch Lev ji dává za vzor slovanské ženy potažmo matky. V textu vyzdvihuje její obětavost a houževnatost. Tyto vlastnosti spatřuje v opuštění rodného města a umožnění studia pro Františka Křižíka. Dále ji staví do pozice prototypu správné matky z důvodu upřednostnění potřeb syna, tedy Františka Křižíka, před vlastními. Podle Vojtěcha Lva stojí za vynálezy a vlastenectvím Františka Křižíka právě Marie Křižíková. Bez ní by podle něj mohl být Křižík jiným člověkem. Toto spočívá hlavně v chování Marie Křižíkové, kdy měla možnost se rozhodnout dát syna do učení, a tím zvolit pro ni snadnější cestu, rozhodla se, ale dá syna studovat, což pro ni znamenalo více peněžních výdajů a neměla jistotu, že její syn školu dostuduje. Kdyby dala Křižíka do učení, tak by se z něho nikdy nestal slavný vynálezce, proto Vojtěch Lev příkládá Marii Křižíkové a jejím činům takový význam. Vojtěch Lev se snažil o prototyp slovanské rodiny, proto si i během Křižíkova dospívání se v knize objevuje jeho otec, i když podle odborných publikací měl již být po smrti, tedy v době, když bylo Františku Křižíkovi dvanáct let.

Postava Františka Křižíka je ve Lvově tvorbě neobvyklá. Je to jediná postava z životopisného románu, která neodjela na delší dobu do zahraničí. Jedinou Křižíkovou zahraniční cestou je stala cesta do Paříže, která ovšem trvala jen pár dní. Pro životopisné romány Vojtěcha Lva jsou typičtí hlavní protagonisté, kteří jsou dlouhodobě v zahraničí, proto je František Křižík v jeho tvorbě jasnou výjimkou. Tudíž i většina děje se odehrává v Čechách, což je u Lvova životopisného románu také neobvyklé. Vojtěch Lev se totiž často

⁹ ZBRASLAVSKÁ, Ludmila. Vojtěch Lev: Práce vítězí. *Úhor*. 1939. str. 179

ve svých životopisných románech opírá o své cestovatelské zážitky z cest do zahraničí, proto si i převážně vybíral protagonisty, kteří dlouhodobě pobývají v zahraničí nebo aktivně cestují.

Motiv vlastenectví je jedním z hlavních v této knize. Dáno je to především dobou, ve které byla tato publikace vydána. Tento motiv vidíme v podceňování Františka Křižíka jinými národy, až po uznání úspěch samotným císařem. „*A přece tento panovník německé krve a německých názorů byl nucen před Křižíkem slevit ze své nenávisti. Křižík byl dobrý Čech. Dobrý Čech, dobrý český vlastenec. Císař to věděl. Ale věděl také, kdo Křižík je a co jeho práce znamená. Nepřízeň musela ustoupit uznání. Stalo se toto: Při audienci u císaře, při níž se představil jako nový člen panské sněmovny, císař mu stiskl ruku se slovy: » Neděkujte mi za jmenování. Já děkuji vám za vaši práci.«*“¹⁰ V ukázce je vyzdvihováno, že panovník je Němec, a přestože Křižík je Čech, panovník uznal jeho práci. Tato událost je považována za jednu za stěžejních momentů v této knize. Vyzdvihováno je zvláště jako výhra Čecha nad Němcem, který má úředně nad Čechy nadvládu. Jde o jakousi symbolickou bitvu Davida s Goliášem, přičemž český národ představuje Davida a německý národ Goliáše.

Název knihy *Práce vítězí* má plnit především formativní funkci. Čtenáři má sdělit myšlenku, že pokud bude pilně pracovat může lehce dosáhnou svého cíle. Tento princip má znázorňovat postava Františka Křižíka, který nejenže studuje s výbornými výsledky, ale zároveň pracuje v továrně, která se specializuje na jeho obor. Vojtěch Lev chce tímto sdělit čtenáři, že pouze teoretické poznatky problematiky nestačí. Sám Křižík v jednom z jeho projevů „*upozorňoval na význam poctivé práce pro národ a lidstvo. Práce sblížuje, práce odstraňuje nedorozumění a je základem hodnot hmotných i mravních.*“¹¹ Kniha je doplněna o dobové fotografie a portrét Františka Křižíka od Maxe Švabinského.

Druhý životopisným románem, který Vojtěch Lev v meziválečném období napsal se stal *Český Paganini: vypravování o českém umělci* (1940) „*beletristický životopis geniálního českého houslisty a vlastence Josefa Slavíka (1806–1833)*“.¹² Vojtěch Lev tuto publikace definuje jako vypravování. „*Tato kniha měla být románem. Není. Je více životopisem nebo – ještě lépe – vypravováním.*“¹³ Knihu můžeme, ale identifikovat jako román, neboť zaznamenává delší časové období. Vyprávění je pouze slohový útvar. Kniha „*je oživením mrtvých a dnes již zapomenutých zápisů v časopisech a knihách, rozhozených časově a místě,*

¹⁰ LEV, Vojtěch. *Práce vítězí*. 1947

¹¹ Tamtéž.

¹² ČERNÝ, Norbert a František HOLEŠOVSKÝ. Vojtěch Lev: *Český Paganini. Komenský 1948/1949*. str. 474

¹³ LEV, Vojtěch. *Český Paganini: vypravování o českém umělci*. 1948

o životě nejznámějšího hudebního zjevu v českém národě, houslového virtuosa Josefa Slavíka.¹⁴ Děj je uspořádán chronologicky, postupuje od Slavíkových raných let až po jeho smrt a bez prostředních událostí poté. V publikaci jsou zaznamenány i okamžiky, kdy se blízcí Slavíka dozvídají o jeho předčasné smrti prostřednictvím dopisů.

Název díla *Český Paganini* je odvozen od italského houslisty Nicolo Paganiniho, jenž byl pokořen českým houslistou Josefem Slavíkem. „*Slavík Paganinimu věnec dosud nedostižné slávy vítězně sňal.*“¹⁵ Toto hudební klání je v díle přirovnáváno k biblickému souboji Davida s Goliášem. Paganini je vyobrazen jako člověk využívající ke svému úspěchu démonismus, a naopak jeho protivník, tedy Josef Slavík, klade důraz na poctivou přípravu. Vojtěch Lev vyzdvihuje odvalu Slavíka, zároveň však i jeho mladickou nerozvážnost a neuváženost vlastních kroků. „*Již sama skutečnost, že hraje dílo, které nikdo po Paganinim ještě dosud nezahrál, překvapovala i lekala. Na svých úzkých nohou se Paganini pojednou zakolísal. Několikrát přešlápl – pak učinil – a všichni strnuli překvapením – jeden dlouhý krok vpřed a – Slavíka objal! »Pane,« volal při tom rozechvělým hlase, »vy jste sám ďábel, pane! Quand Vous jouez, le monde tremble! – Svět se chvěje, když vy hrajete!«*“¹⁶

Kniha je primárně určena pro děti a mládež. Soudobá kritika ocenila mravní stránku díla. „*Mravní stránka tohoto dílka svou tendencí odpovídá našim stanoviskům o dobrých knihách pro mládež.*“¹⁷ Náctiletý čtenář má možnost se ztotožnit s hlavním hrdinou, jelikož Slavík vystupuje v díle ve stejném věku jako čtenáři, na které se tato publikace zaměřuje. Vojtěch Lev zdůrazňuje povahové vlastnosti hlavního protagonisty a doufá, že se s nimi čtenáři ztotožní. Jde zejména o Slavíkovu poctivost, pracovitost a lásku k vlasti. Čtenáři, kteří se aktivně věnují hře na housle, mají možnost se inspirovat hrdinou v hudební sféře. Na základně toto románu se můžou pokusit složit vlastní skladby nebo uspořádat vlastní koncert. Hlavní protagonista jim může ukázat, že žádný sen není moc velký, aby se nedal splnit, když si za ním člověk jde a něco pro něj dělá.

V díle se klade důraz na formativní funkci. Můžeme ji zde najít v explicitní formě, tedy čtenář má přímý příklad v hlavním hrdinovi. Jeho úkolem je ukázat náctiletému čtenáři, že trpělivost a poctivá práce jsou odměněny. „*Usilovně, do umdlení cvičí, jsa si vědom, že*

¹⁴ LEV, Vojtěch. *Český Paganini: vypravování o českém umělci*. 1948

¹⁵ Vojtěch Lev: *Český Paganini. Český Lloyd*. 1940 str. 4

¹⁶ LEV, Vojtěch. *Český Paganini: vypravování o českém umělci*. 1948

¹⁷ ŠNOBR, Jan. *Český Paganini. Česká osvěta*. 1940/1941. str. 171

talent není ještě umění, ale že umění, je především práce.“¹⁸ Zároveň ale Vojtěch Lev v podobě smrtky vyčítá Slavíkovi až přehnané cvičení, které mělo za následek, že Slavík neměl téměř žádný zájem nebo zábavu. Slavík oponuje, že to nedělal pro sebe, ale pro vyšší princip. Opět se zde uplatňuje formativní funkce, kdy má na čtenáře působit Slavíkův postoj. „*Hrál jsi, hrál – neznaje nic než housle, týral jsi své mladé tělo, zesláblo ... Nehlásil ses k životu, který se ti v mladém tvém věku nabízel. Proč jsi ho neokusil ...?*“ »*Hrál jsem – hrál – ale proto – abych žil – ne pro sebe – ale pro krásu, pro umění ... Housle byly mi životem.*«¹⁹ Dále mají na čtenáře působit formativně pasáže vyzdvihující češství. Jejich cílem je přimět čtenáře zamyslet se nad otázkami vlastenectví.

Jedním z hlavních motivů díla je vlastenectví. Důvodem proč na něj klade Vojtěch Lev takový význam je doba, ve které je román vydán. V období okupace Československa vzrostl význam životopisného románu, „*neboť se stal pro soudobé prozaiky jedním z čtenářsky vděčných „únikových“ žánrů, jenž nadto při volbě protagonistů z domácího prostředí přispíval k národní hrdosti.*“²⁰ Vojtěch Lev pocítoval ohrožení národní existence, proto vydal tuto knihu, aby Čechům připomněl úspěchy českého občana, potažmo celého národa. Zvolil si proto v románu dobu národního obrození, kdy je český národ utlačovaný Germány a snaží se najít cestu, jak se dostat z tohoto područí a zazářit. „*Nová biografie V. Lva je opravdu kniha, jakou dnes potřebujeme. Posiluje, těší, zvedá.*“²¹ Snaží se zvednout sebevědomí mladé generace a ukázat jim, že také Češi mohou dosahovat velkých úspěchů. Románem připomíná mladším čtenářům dobu, ve které se český národ potýkal s problémy, ale dokázal je přeměnit na úspěchy. Dává jim víru, že soudobá situace se dá překonat. „*Čech musí v své vlasti své krajany přesvědčit, že také Čech může něčím být!*“²²

Symbolem vlastenectví je i Slavíkův zájem o českou literaturu, konkrétně o Kollárovu Slávy dceru. Vojtěch Lev upozorňuje čtenáře na podobný osud Kollára a Slavíka. Slavík si podobně jako Kollár vybírá službu vlasti před osobním životem. Za znak vlastenectví můžeme považovat houslistovo navázání přátelství pouze s lidmi ze slovanských zemí. Spisovatel nás tím upozorňuje na soudržnost slovanských národů. Výjimkou je pouze operní pěvkyně Sonntagová, kterou bychom mohli označit za osudovou ženu Josefa Slavíka. Ta pocházela z Německa a setkala se se Slavíkem při studiích v Praze. „*Jeho češství se jeví i*

¹⁸ LEV, Vojtěch. *Český Paganini: vypravování o českém umělci*.1948

¹⁹ Tamtéž.

²⁰ MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. *Encyklopedie literárních žánrů*. 2004. ISBN 80-7185-669-X. str. 65

²¹ Vojtěch Lev: *Český Paganini. Český Lloyd*. 1940 str. 4

²² LEV, Vojtěch. *Český Paganini: vypravování o českém umělci*.1948

v tom, že svou přítelkyni, slavnou německou pěvkyni Sonntagovou, naučil česky.“²³ Jejich vztah, ale neměl dlouhého trvání, jelikož operní pěvkyně nedovedla plně pochopit houslistovi vlastenecké pohnutky. Ten si měl nakonec vybrat dívku z jeho rodné vesnice, k tomu však již nedošlo. Rakouské občany staví Vojtěch Lev do pozice negativních postav. Jejich účelem není Slavíka zastavit, naopak mají mu dodat potřebnou motivaci. To můžeme zaznamenat hlavně při příjezdu Slavíka do Vídně a jeho první návštěvě u rakouského učitele.

Postava Josefa Slavíka je vykreslena jako prototyp českého mladíka. Můžeme u něj najít všechny vlastnosti, které by správný člověk měl mít, tedy skromnost, vytrvalost a pracovitost. V knize je několikrát zdůrazňovat jeho vesnický původ a profese otce, tedy profese učitele. Čeští učitelé hudby jsou v díle vykresleni jako jedni z nejlepších, to potvrzuje v jednom z textů v díle i Frederik Chopin, který měl českého učitele pro hru na klavír.

Kresby v knize mají dokreslovat daný děj a podpořit čtenářovu fantazii. „*Ilustrátor jemnými pérovkami kreslí výrazné lyrické i dějové momenty a v čele knihy je dobový barevný portrét mistrův, patrně od V. Novotného.*“²⁴ „*Knihu ilustroval ak. malíř Jiří Krejčí.*“²⁵ Tyto kresby nám mohou naznačit, že kniha je určena pro děti a mládež. „*Obsahuje barevnou reprodukci soudové podobizny Slavíkovy a řadu čistých, dekorativně působících kreseb (zdá se, že jsou od Jiřího Krejčího – výtvarník není uveden – proč?). Jsou to kresby jakoby z jiného světa – a je-li můj předpoklad správný – poukazují na souvislost se surrealistickou minulostí výtvarníkovou.*“²⁶

V životopisném románu *É morta* (1945) vypsál Vojtěch Lev život světoznámé altistky, české zpěvačky Klementiny Kalašové. Román sleduje Klementinu Kalašovou od jejího mládí až po její smrt. Příběh životopisného románu se odehrává v 19 století. Publikace sice vyšla až po válce, ale Vojtěch Lev na ní dozajista pracoval už během ní. S předchozím dílem *Český Paganini* toto dílo spojuje náhlé úmrtí hlavního protagonisty. Ta zemřela na zájezdu v brazilském městě Bahia na žlutou zimnici v 39 letech. Její památce věnoval dílo i Jaroslav Vrchlický rovněž s titulem *É morta*. V díle Vojtěch Lva sledujeme zpěvačku především podle vyprávění její sestry Marie. Můžeme vidět zpěvaččino mládí v rodině roudnického lékaře, školní léta v Praze a v Miláně. Umělkyně Kalašová dosáhla úspěchu na evropských i

²³ HLOUŠEK, Jaroslav. Vojtěch Lev: Český Paganini. *Úhor*. 1940. str. 160

²⁴ Tamtéž. str. 160

²⁵ Český Paganini: Vojtěch Lev. *Národní učitel*. 1940 str. 68

²⁶ ČERNÝ, Norbert a František HOLEŠOVSKÝ. Vojtěch Lev: Český Paganini. *Komenský* 1948/1949. str. 474

zámořských scénách, doma však v oficiálním kulturním světě byla velmi špatně oceňovaná. Vojtěch Lev si povšiml hlavně vztahu zpěvačky k Vrchlickému a Zeyerovi.

Kniha vyšla i pod českým názvem *Je mrtvá?* v roce 1959, v ní byly opraveny mnohé překlepy a byla upravena informace o hrobu Klementiny Kalašové. Román s původním názvem *É morta* již nevyšel. Název se pojí s předčasným odchodem Klementiny Kalašové do uměleckého nebe. Dílo je životopisným románem. „*Udělat románovou bibliografii však, to znamená oživit dobové klima, pod nímž žil se svým osobitým citovým světem skutečným, ne vybájený hrdina.*“²⁷ V románu se objevuje značné množství historických chyb, o kterých Vojtěch Lev neměl tušení, že jsou špatně. Za vinu se to dává spisovatelově nedostatečné informovanosti. V románu najdeme i značné množství překlepů, které vznikly z nepozornosti editora. „*Autor neví, že Klementina Kalašová byla získána pro pohostinská vystoupení v Prozatímním divadle r. 1879, že Kalašovy (Marie, Zdenka a matka Němka Amalie) neměly do let 90. v Praze bydliště a že jeho Luna-Sol je hrubý anachronismus; že vztah Zeyerův ke Klemeně byl vztah uměleckého rádce a obdivovatele a že tedy tajemný, dosud existující (ne spálený) balíček v jeho pozůstalosti se týkal zcela jiné ženy. Hrob Klementin v Bahii pak rodina Kalašova udržovala prostřednictvím Zeyerovým, který se dověděl o smrti umělkyně v Paříži (a nelkal nad ní tedy ve Vodňanech!), skrze bahijského přítele dr. Pečírky z Pulje.*“²⁸ Charakter zpěvačky, ale Vojtěch Lev postihl věrně. „*Vojtěch Lev postihl základní polaritu naturelu Kl. Kalašové, ahasvéřský neklid ve sváru s uměleckou i lidskou opravdovostí. Její dráhu předznamenal vedoucím motivem mladistvého zážitku smrti světoběžnického Ignatěva a tragikou jejího češství.*“²⁹ Tragika jejího češství spočívá v dostatečném nenaplnění jejího vlasteneckého potenciálu. Zemřela dříve, než mohl český národ plně ocenit její kvality.

1.1.3 Ostatní tvorba

Jedna z prvních knih Vojtěch Lva jsou portréty žen ve Velké francouzské revoluci *Žena v revoluci* (1919), jde o kulturně historickou stat'. Kniha obsahuje několik statí o ženách ve Velké francouzské revoluci. „*»Stati Vojtěch Lva »Žena v revoluci« přicházejí vhod v době, kdy žena v Československé republice i prakticky si uvědomuje svou existenci politickou, mimoevropskou, mimorodinnou vstupem do zasedacích síní sněmovny a obecních zastupitelstev.*“³⁰. Autor líčí osudy nejenom žen, ale i atmosféru lidu při francouzské

²⁷ KVAPIL, Josef Šofferle. *É morta. Naše doba.* 1946/47 str. 462

²⁸ Tamtéž. str. 462

²⁹ Tamtéž. str. 462

³⁰ *Žena v revoluci. Rudé květy.* 1920 str. 12

revoluci. Snaží se být objektivní a tak, popisuje osudy žen z různých sociálních poměrů. V knize můžeme najít ženy, které nemají co jíst a žijí na ulici, ale i ženy, které žijí v pohodlí dvora. Protiklad těchto dvou světů nám dává úplný obraz o společenské situaci a útrapách lidí. Vše dává do kontextu se soudobou situací v Čechách. „*Marně vzpomínáme na útrapy našich žen na aprovizačních frontách, když čteme o bídě a nedostatku potravin v Paříži před revolucí, mezi tím, co tamní boháči hýřili a lichvařili. Jako dnes, i tehdy ženy byly radikálním živlem a jejich anonymní vliv na vývoj událostí líčí nám dokumentárně knížka Lvova. Portréty milostnic i žen, obětovavších se za revoluci, střídají se v knížce s popisem revolučních jevů.*“³¹ Publikace je „*zajímavá hlavně tím, že autor v minulosti podtrhuje okamžiky obdobné se současnými poměry.*“³²

Z dalších kulturně historických statí bychom mohli připomenout knihu z roku 1923, jedná se o dílo s názvem *Památce Ch. G. Masarykové* a vzdává hold prezidentově ženě. Další kulturně historickou statí je kniha *Brána na východ* s podtitulem *Karpatská Rus* vydaná v roce 1920. Kniha líčí sociální poměry v Karpatské Rusy, a jak se toto zapomenuté území může stát československou budoucností. Název knihy *Brána na východ* vznikl z autorova přesvědčení, kdy v Karpatské Rusy viděl pojitko s východem a snažší cestu do Ruska. „*Když jsme Karpatskou Rus prošel a potom rozevřel před sebou mapu Evropy a zahleděl se na rozložení naší republiky a na její nejvýchodnější cíp – Karpatskou Rus, rázem – jako bleskem – rozsvítilo si mi v hlavě: Řekl jsem si: »Hle, brána na Východ« Je našim mostem k Rusku, od něhož nejen my, ale proletariát celého světa očekává svoji spásu. Pro nás však má jistě zvláštní výjimečný význam. »Od západu se odvracíme, poněvadž nás zklamal, kam jinam obrátiti se, než na východ do Ruska?«*“³³ Západem Vojtěch Lev myslí německé země, v jejich područí byl český národ a v němž se autor zklamal. V knize se Vojtěch Lev snaží přiblížit čtenářům úděl mládeže a žen v Karpatské Rusy a jejich vzdělání. V závěru knihy Vojtěch Lev čtenáře nabádá k přijetí Karpatské Rusy jako naší další součástí v rámci Československé republiky.

Lépe se však Vojtěch Lev uplatnil až prózami, kterými navázal na svou dosavadní novinářskou práci. Od publikací o východních územích republiky přešel k cestopisům, které nazýval reportážemi. Ty „*vyrůstaly z osobních zážitků, ale zároveň poskytovaly souhrnnou charakteristiku dané země a objasňovaly ducha jejich obyvatel s pomocí pověstí a*

³¹ Žena v revoluci. *Rudé květy*. 1920. str. 12

³² SVĚCENÝ, Antonín. Vojtěch Lev: Žena v revoluci. *Věštník sokolský*. 1920. str. 26

³³ LEV, Vojtěch. *Brána na východ*. 1920. str. 49-50

tradovaných příběhů.“³⁴ Můžeme zde zařadit knihu o pobytu mezi Nomády, která se jmenuje *Tajemství Sahary* (1927) a obraz soudobého Maroka *Země zahalených žen* (1931). „*Jeho knížka reportáží o Sahaře je takovým kabinetním kouskem toho, co může vzejít z novinářského zájezdu, dovede-li se žurnalista dívat kolem sebe a dovede-li to poutavě napsat.*“³⁵

Tajemství Sahary je „*Lvova knížka o Sahaře, vyvážená z vlastního poznání nesmírné africké pouště. Není to román a není to cestopis, spíše něco uprostřed; poutavě a pravdivě psaná reportáž, z níž si odnesete představu o nekonečnosti pouště, o její podivné kráse, o cestování Saharou, o jejích obyvatelích, bijících se s krutou přírodou o živobytí, o nebezpečné písečné bouři samumu apod. Co nejvíce utkví z celé knížky, jsou stránky, osvětlující saharský názor na ženu a její nevýslovně smutný úděl.*“³⁶ Kniha *Tajemství Sahary* vychází z osobní zkušenosti Vojtěcha Lva, který procestoval část Afriky. Kniha se skládá z drobných reportáží, které nám autor dává do uceleného celku cestopisu. V tomto díle se opět věnuje problematice žen a jejich údělu, který se od evropského údělu žen velmi liší. Vojtěch Lev je při svých cestách fascinován vším, co se liší od naší evropské kultury a snaží se to vše obsáhnout do svého cestovatelského díla. Jedná se o přístup k ženám i celkovou kulturu afrických národů.

Mezi jeho další díla, která vytvořil v meziválečném období patří i divadelní hra o životě kolonizátorů s názvem *Hodina života*. Ta se odehrává v prostředí Afriky a Vojtěch Lev v ní využívá své zážitky z cest. Hrál se v pražském divadle Uránie. Její scénář se nám bohužel nedochoval.

1.2 Poválečné období

1.2.1 Životopisná próza

V románu *Velký lovec* (1947), později přejmenovaný na román *Za modrou orchidejí* (1954), se snaží Vojtěch Lev vysledovat pohnutý a dobrodružný život cestovatele a badatele Benedikta Roezla, „*kteřý zanechal po sobě zřetelné stopy a vděčnou památku v Holandsku, v Mexiku, na Kubě, v Peru, vypěstoval nový druh květin i tkanivových rostlin (ramie) a vrátil se pak slavně umřít do Čech.*“³⁷ Benedikt Roezl se stal svědkem i účastníkem indiánských bojů s evropskými okupanty. Knihu *Za modrou orchidejí* můžeme charakterizovat jako

³⁴ FORST, Vladimír, Jiří OPELÍK a Luboš MERHAUT, ed. *Lexikon české literatury*. ISBN 80-200-0345-2. str. 1170

³⁵ VANĚK, Jan. Jubileum dělnického novináře. *Právo lidu*. 1947 str. 3

³⁶ STANĚK, Josef. Lev Vojtěch: *Tajemství Sahary*. *Česká osvěta*. 1931. str. 320

³⁷ POLÁK, Karel. *Modrá orchidej*. *Právo lidu*. 1947

životopisný román s dobrodružnými prvky. Hlavním důvodem zařazení této knihy jako životopisného románu je botanik Benedikt Roezl, který není fiktivní postavou. Dobrodružné prvky spatřujeme v motivu knihy, který nám v tomto díle představuje cesta za pokladem v podobě modré orchideje. Dobrodružný román funkčně propojuje s cestopisem, a to především v popisu krajiny a vyobrazení kultury daných národů. „*Mezi stěnami štítů James Picu a Mont Powelu – z nichž každý svými vrcholky se pozdravuje s oblaky a přejímá od nich šedé závoje mlh a bílé pláště sněhových příkrovů – je skryto několik chráněných údolí, trochu lesnatých, trochu zelených, ale stejně ztracených mezi bludištěm holých, červenavě hnědých skal. Jsou posledním útočištěm Indiánů, kteří odvrhli „dobrodiní civilizace“ a odmítli usídlit se ve vykázaných rezervacích.*“³⁸ Příběh je vyprávěn retrospektivně, kdy nám Vojtěch Lev nejprve nastíní všechno, co Benedikt Roezl ve svém životě vykonal, až poté se dozvídáme, jak toho docílil. Českého botanika v knize můžeme sledovat od jeho studia v zahradnické škole v Belgii až po jeho úmrtí. Přesněji se jedná o roky 1849 až 1885. Kniha je primárně určena pro mládež. V roce 1946 vyhrála cenu Komenia v soutěži o nejlepší knihu pro mládež.

Původní název *Velký lovec* nebyl dostatečně vypovídající o díle. Hlavní postava totiž není lovec, ale spíše sběratel rostlin. Nový název *Za modrou orchidejí* více vypovídá o podobě díla a jejím charakteru. Název má osvětlovat životní cíl Benedikta Roezla, tedy honbu za modrou orchidejí. Zároveň se během svých cest setkává s indiánkou, která má přezdívku Modrá orchidea. Jde o dceru mexického prezidenta Juareze, Sylvii Juarezovou. Její pravou totožnost se Benedikt Roezl dozvídá až na lodi, kterou míří do Evropy. Můžeme tedy považovat i ji za zdroj názvu tohoto díla, neboť „*Roezla ustavičně a někdy takřka neviditelně chrání, i s Apači jej sblížuje.*“³⁹ Sylvie Juarezová českého botanika „*tajně miluje, a nakonec po tajemném loučení z nevyplněné lásky i pro věrnou službu svému lidu vstupuje v Madridě do kláštera.*“⁴⁰ Za symbolicky pojatou modrou orchidej můžeme považovat ramii, kterou ve střední Americe, a zvláště na Kubě Roezl zasadil, a která tam po něm zůstala. „*Pojednou široké, daleké pole bleděmodrých květů. Ne jako náš len, který kvete jen na koncích stonků, ale květ od počátku lodyhy u země až k vrcholu obaluje celou rostlinu a ve velkém množství činí dojem celkové modři. Neboť, jakkoli se rostlina pohne, ať větrem nebo tíhou květů, ukazuje stále jen modro – jako by kus oblohy spadlo na zem.*“⁴¹

³⁸ LEV, Vojtěch. *Za modrou orchidejí*. 1954. str. 12

³⁹ POLÁK, Karel. *Modrá orchidej. Právo lidu*. 1947

⁴⁰ Tamtéž.

⁴¹ LEV, Vojtěch. *Za modrou orchidejí*. 1954. str. 19

Postava Benedikta Roezla vystupuje v knize pod přezdívkou Don Benito. V díle se seznamujeme s jeho mnohými objevy a činy. Většinu z nich však vytvořil pouze jako prostředek k dosažení svého vyššího cíle, tedy nalezení modré orchideje. V prvních kapitolách knihy se dozvídáme o zásadních skutcích hlavní postavy, tedy „o muži, který přinesl na Kubu rostlinu ramie, dávající znamenité tkalivo, lepší než bavlna. O muži, který na Kubě založil velké plantáže ramiové, dnes chloubu ostrova. O muži, který vynalezl stroj, jímž nejen ramie, ale i silné listy agáve je možno zpracovat na tkanivo. O muži, kterého za jeho zásluhy o zvelebení ostrova i o vědu zvolila Akademie věd v Havaně čestným hostem.“⁴² Toto je jenom malý výčet toho, co za svůj život Don Benito dokázal. Většinu svých objevů, ale nepovažoval za až tak průlomové, jako je mi vidíme dnes.

Postavy rakouských občanů jsou vykreslené velmi černobíle, zvláště postava Swarze. „Týral a bil Indiány, nevyplácel jim smluvenou mzdu a vydával nepravdělně potraviny a v menším množství, než jak bylo sjednáno. ... Stále opilý, s pistolí v ruce, hnal je před sebou jako stádo, obávaje se patrně, aby mu některý neutekl a nevrátil se do města a nevypravoval tam, co s výpravou je a kam míří. ... Není pochyb – byl to on, Schwarz z New Orleansu, Schwarz z Mexika, Schwarz ze Santecomapanu, Schwarz z Havany, Schwarz z Rakouska.“⁴³ V ukázce je vylíčen jeden z mnoha činů Swarze na Indiánech, který je všemožnými způsoby ponižoval a týral. Toto je jeho poslední výprava, protože Indiáni se brání proti jeho tyranii a v noci ho v provizorním táboře zabijí. Všichni občané Rakouska jsou v knize záporné postavy bez větší psychologie. Nevyvíjejí se, a zvláště člen Maxmiliánovy císařské armády důstojník Schwarz. Neznáme jeho pohnutky ani sny pouze to, že je z Vídně a je členem armády.

Kladné postavy jsou naopak indiáni, kteří bojují s Rakušany o nezávislost, a hlavně o to, aby nemuseli jít do rezervace. Jde vidět určitá spojitost mezi indiány a českým národem, kteří se chtějí oba v té době vymanit z područí Rakouska. Mnohokrát se Don Benito s indiány spojí, ti mu pomáhají se sběrem rostlin a on se stává jejich lékařem. Vojtěch Lev klade důraz na vzájemné respektování kultur, proto postava Dona Benita vychází s indiány. Dodržuje jejich rituály, a přestože má v dokladech napsané, že je rakouského občanství, získá si jejich důvěru. V publikace se dozvídáme i „o úkladech newyorských bursiánů proti Roezlovi

⁴² LEV, Vojtěch. *Za modrou orchidejí*. 1954. str. 22

⁴³ Tamtéž. str. 103-104

světovému zlevnění textilií, při nichž přišel nástrahou doživotního osobního nepřítele, vídeňského Němce a rakouského důstojníka, o ruku.“⁴⁴

Postavu Dona Benita můžeme označit za typickou postavu životopisného románu v tvorbě Vojtěcha Lva. Hlavním důvodem je delší pobyt hlavního protagonisty v zahraničí a následná neznalost českého národa o této osobnosti a nedostatečné ocenění práce Dona Benita. Když se Don Benito vrátí ze svých cest domů nikdo ho nezná a žádná sláva ho nečeká, to se bohužel výrazně nezmění ani po jeho smrti. *„Kdo zemřel? Odpovídají: Majitel tohoto domu, pan Benedikt Roetzl. Neříkají: slavný cestovatel, badatel, botanik, proslulý sběratel orchidejí – to neříkají. Protože to nevědí. Pro ně zemřel jen majitel domu pan Benedikt Roetzl.“⁴⁵* Vojtěch Lev chce čtenářům znovu připomenout českého botanika, který má na svém kontě desítky objevených rostlin. Snaží se v nás vzbudit pocit vlastenectví a, že i Češi mají být na co hrdí.

Text je doplněn ilustracemi od Lydie Brychtové – Ambrožové. Jedná se především o linoryty klasické, tedy černobílé, ale i kolorované. Převažuje u nich tematika lidské postavy, zvláště pak portréty postav z knihy.

Jeho dalším životopisným románem jsou knihy *Za velkým dobrodružstvím* (1948) a *Vášova pouť do Moskvy* (1949). Kniha *Za velkým dobrodružstvím* líčí život českého cestovatele Emila Holuba. Román se zaměřuje na cesty Emila Holuba po Africe, kde se Vojtěch Lev opírá o své vlastní zážitky z cest po africkém kontinentu. Kniha je primárně určena pro děti a mládež. Vojtěch Lev klade důraz na formativní funkci textu. Předmluvu k této knize napsala Holubova manželka paní Mastná-Kahlígová. *„Název je hodně všeobecný, ale případný, protože vypravování se soustřeďuje skutečně hlavně k těm dobrodružstvím, napřed vybíráním pohnutých scén z Holubova života, potom souvislým líčením o cestě územím Mašukulumbů, pro hochy velice poutavým, kde jsou drastické barvy slině nanášeny, ilustrace to pak ještě podporují, ačkoliv některé okreslují autentické dokumenty. Jistě chtěl autor tímto způsobem získat u hochů zájem pro skutečné věcné poučení.“⁴⁶*

Kniha *Vášova pouť do Moskvy* dostala svůj název podle českého hudebního skladatele Václava Suka, který se po dlouhém působení v Rusku stal šéfem Velké moskevské opery. Román můžeme identifikovat jako životopisný a je ovlivněný dobou, ve které byl napsán.

⁴⁴ POLÁK, Karel. Modrá orchidej. *Právo lidu*. 1947

⁴⁵ LEV, Vojtěch. *Za modrou orchidejí*. 1954 str. 127

⁴⁶ POLÁK, Karel. Knihy o dru Emilu Holubovi. *Právo lidu*. 1947.

Životopisná próza se po únoru 1948 „programově distancovala od odsud převládající podoby žánru jakožto aktivního čtení o pohnutých životních osudech slavných umělců. Proklamována byla serióznost, střízlivost a pokora vůči jednoznačně příkladným osobnostem, pestrý děj byl nahrazován kronikářskou důkladností, žádoucí byla též masivní poučná a didaktická intenze. Výběr vhodných protagonistů měl být v souladu s marxistickým přehodnocováním kulturního dědictví. V souladu se soudobým ideologickým výkladem dějin byly životní i tvůrčí osudy protagonistů líčeny jako jejich programová cesta k lidu a k hodnotám lidskosti.“⁴⁷ Podle kritiků ale dílo *Vášova pouť do Moskvy* není román, „je to jen zbeletrizovaný životopis.“⁴⁸ Románový životopis je více spojen s beletrií, zatímco zbeletrizovaný životopis je spíše spojen s literaturou faktu. Vojtěchu Lvovi je v dobových recenzích vyčítána plochost postavy a celkově malá psychologie postav. „A ani tu nešel autor ke kořenům, autora vidíme stále jen podiu úspěchů, jeho osobnost – až na dětská léta – se nám ztrácí. Nedovíme se přesně, kdy se narodil, není tu uvedeno nic z jeho osobního života (ani to, zda byl ženat)“⁴⁹ Václav Suk je zde vykreslený „jako velký umělec, který žije jen svému umění. Nelíbil se mu carský útisk, ale byl by stejně slavně dožil i za něho. Sloužil i bolševické vládě, ale vnitřně se asi nezměnil, aspoň to není nikde vyjádřeno.“⁵⁰ Vojtěch Lev se zaměřil spíše na prostředí Ruska předválečného a poválečného. Na druhou stranu jsou některé historické události potlačeny nebo ne dost jasně zvýrazněné. „o Říjnové revoluci se tu ani nemluví. „V červenci roku 1917 počíná první nápor socialismu. Šestého září se pokus opakuje – a Rusko nastupuje na nové cesty k nové slávě. Zatímní vláda je svržena a na její místo nastupuje vláda sovětská.“⁵¹

Kniha je určena primárně pro mládež. V roce 1949 byla oceněna v soutěži Komenia o nejlepší knihu pro mládež. Vojtěch Lev klade důraz na formativní funkci textu. Cílem této knihy je „vychovávat k lásce, k umění a k ruskému národu.“⁵² Pokud chce čtenář dokonale porozumět této knize musí si dohledat historický kontext pro situaci v Rusku před a po revoluci. Kniha je doplněna kresbami, které čtenáři pomáhají dotvořit danou situaci.

1.2.2 Ostatní tvorba

Jeho další tvorbou se staly odborné životopisy, mezi ně řadíme knihu *Josef Slavík*. Publikace *Josef Slavík* (1948) líčí život Josefa Slavíka od jeho pěti let, tedy od roku 1811, až

⁴⁷ MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. Encyklopedie literárních žánrů. 2004. ISBN 80-7185-669-X. str. 65

⁴⁸ ČERNÝ, Norbert. Vojtěch Lev: *Vášova pouť do Moskvy*. *Komenský*. 1949/1950 str. 363

⁴⁹ Tamtéž. str. 363

⁵⁰ Tamtéž. str. 363

⁵¹ Tamtéž. str. 363

⁵² Tamtéž. str. 363

po jeho smrt v roce 1833. Vojtěch Lev si dává za cíl pomocí této knihy připomenout českého houslistu široké veřejnosti a připomenou Slavíkův přínos v devatenáctém století. Podle Vojtěch Lva je houslista Josef Slavík jedním z předních umělců devatenáctého století. V publikaci jsou zaznamenány Slavíkovi koncerty a všechny skladby, které za svého života napsal. Je vyzdvihován motiv vlastenectví a Slavík je dáván za příklad správného vlastence. „Každé vyniknutí českého jedince bylo tudíž v českých kruzích oceňováno především jako vlastenecký přínos, zisk a prospěch českého národa. Tak bylo i u Slavíka. Slavík, doháněje a posléze předstihuje Paganiniho, získává tím především kulturní hodnotu pro svůj národ a v Čechách to bylo také tak hodnoceno, a proto vítáno.“⁵³ Vyzdvihováno je Slavíkovo přátelství s předními českými osobnostmi té doby konkrétně přátelství s Františkem Palackým nebo Václavem Hankou. Podle Vojtěch Lva i tyto kontakty činí z Josefa Slavíka opravdového vlastence. Kniha končí úvahou nad přínosem Slavíka do soudobého života s přesahem do současnosti. Nutí čtenáře zamýšlet se nad důležitostmi české historie a nabádá ho k uvědomění si pravých českých hrdinů dané doby. Text je doplněn o citace z dobových recenzí, které psali o koncertech Josefa Slavíka.

Ve srovnání s románem *Český Paganini* je tato kniha mnohem stručnější a je z nich odebraná většina pocitů Josefa Slavíka, které Vojtěch Lev čerpal z jeho deníku. Také v knize *Josef Slavík* nenajdeme rozsáhlejší popisy prostředí ani důkladný popis Slavíkovi hry, který naopak nechybí v románu *Český Paganini*. V knize *Josef Slavík* nejsou nastíněny žádné milostné vztahy Josefa Slavíka ať už s operní pěvkyní Sontágovou nebo s dívkou z jeho rodné obce, kterou si plánuje vzít. Celkově je kniha *Josef Slavík* více objektivnější a ukazuje čtenáři pouze stěžejní okamžiky v životě českého houslisty Josefa Slavíka. Odborným životopisem je dále také dílo s názvem *Antonín Zápotocký a Benedikt Roeszl*, oba tyto tituly vyšly v roce 1949 v edici *Kdo je kdo*.

Soubor celkem třinácti povídek, které bychom mohli nazývat jako budovatelské nalezneme v díle *My nový život chcem na zemi* vydaného v roce 1953. „K vypravování volil jsem při zachování naprosté historické pravdy povídkovou formu. Lze tak lépe charakterizovat dobu i lidi.“⁵⁴ Cílem této knihy z pohledu Vojtěcha Lva je připomenutí historických začátků socialistického hnutí. „Proto jsem zaznamenal a do této knihy uložil některé vzpomínky a významné události z prvních počátků českého dělnického a socialistického hnutí, již jsou neznámé nebo málo známé, s novými podrobnostmi. Aby

⁵³ LEV, Vojtěch. *Josef Slavík*. 1948 str. 31

⁵⁴ LEV, Vojtěch. *My nový život chcem na zemi*. 1953. str. 5

nezapadly v zapomenutí. Aby se nezapomnělo, co a jak bylo.“⁵⁵ Vojtěch Lev snaží skrz tuto knihu zvýšit sebevědomí dělnické třídy a upozornit na její nepostradatelnost. Většina povídek je situována do devatenáctého století, výjimku tvoří pouze povídka Havířovská komuna, která je situována do století osmnáctého. Povídky jsou seřazeny chronologicky v časové posloupnosti, první povídkou je tudíž již zmiňovaná Havířovská komuna. Děj je schematický, po přečtení pár povídek začíná být velmi předvídatelný. Dělnická třída vítězí a buržoazní představitelé přijdou zkrátka. Hlavními protagonisty všech povídek jsou dělníci snažící se docílit změny pomocí níž můžou změnit charakter společnosti. Ve většině případů bojují dělníci s buržoazní společností. Postavy jsou velmi černobílé a nevyvíjejí se. Nemusí jít však vždy o typického dělníka v jedné z povídek jsou to děti pracující v továrně a v jiné to může být muž, který je nazýván dělníkem i když dělnickou práci nevykonává. Ve valné většině povídek se objevují citace z paměti obce, ve které se děj odehrává, nebo z reportáží z novin. Ilustrace a přebal knihy na němž je zdvižená pěst vytvořil Radoslav Čáslavský.

V povídce Havířská komuna odehrávající se v osmnáctém století je v její úvodu citace z historického zdroje o obci Jívová, kde se příběh odehrává. Vojtěch Lev tím dodává na autentičnosti celého díla. Jejím hlavním tématem je spolčení havířů, kteří těžili zlato, v jednu komunitu, která měla společnou pokladnici a nepotřebovala ke svému výkonu práce vrchnost, která by jim jejich zisk zmenšovala. *„Jílovští havíři seskupili se v družstvo a sami těžili zlato. ... Toto zlatokopetské družstvo bylo řízeno na neobvyklých zásadách. Měli společnou pokladnici, do níž ukládali zlato, které vytěžili. Měli společnou pokladnici, z níž vypláceli havířům mzdu podle jejich práce a podle jejich potřeb.*“⁵⁶

Hlavním protagonistou je mladý ambiciózní dělník Jakub Drvota, který byl ve Francii přítomen u Velké francouzské revoluce a po patnácti letech se vrací do své rodné obce Jívové. Tu opouští jako prosperující obec, při svém návratu zjišťuje, že tomu už tak dávno není. Postava Jakuba Drvoty je ovlivněna zážitky z ciziny, kdy viděl, že i prostý lid může svrhnout vrchnost. Havíře naplňuje myšlenkou, že nejsou ti poslední, ti nejnižší, ale že naopak bez nich by nebylo nic možné. Vojtěch Lev nám v knize sděluje, že pracující třída je ta nejdůležitější ve společnosti, protože když by nikdo nepracoval nikdo by neměl peníze a moc. Hlavní protagonista je typickým představitelem budovatelské prózy. Můžeme ho charakterizovat jako hrdinu, který *„se opírá o roli vůdce kolektivu, nositele nových pracovních postupů a postojů, který je vzorem komunistického přístupu k životu. Do dějiště románu přichází většinou zvenčí,*

⁵⁵ Tamtéž. str. 5

⁵⁶ LEV, Vojtěch. *My nový život chcem na zemi*. 1953. str. 8

reprezentuje ho dělnický ředitel, stavbyvedoucí, závodní nebo obecní funkcionář.“⁵⁷ V našem případě je reprezentovaný obyčejným dělníkem.

Do pozice negativní postavy staví Vojtěch Lev purkmistra, kterého líčí jako sobeckého a chamtivého člověka snažícího vydělat na pracující třídě. Podle Drvoty to není člověk, který by měl být v pozici purkmistra, protože od toho se očekává, že povýší zájmy svého lidu nad zájmy osobními. I zde se jedná o typickou zápornou postavu, odpovídající schématu budovatelské prózy. „*Opačný prokapitalistický pól obsazuje protivník hlavního hrdiny, hlava protisociálních sil, zpravidla sobecký, zjištný a zákeřný individualista.*“⁵⁸ Pasivní postavou je v knize písař Kristian Daneš. Je vyličen jako intelektuál, který ví, že purkmistrovi úmysly jsou špatné, ale do vývoje situace nijak nezasáhne. Můžeme ho charakterizovat jako postavu „*kolísající vůči komunistickým názorům zprvu nedůvěřivý zástupce pracující inteligence. Na rozdíl od kapitalisty je do určité míry schopný osobní proměny*“⁵⁹, což se v této povídce nestane. V pamětech obce se snaží objektivně zachytit danou skutečnost. Všechny postavy v této povídce jsou vytvořeny s přihlédnutím ke škále lidských typů. „*Škála lidských typů vychází z marxistické teorie dvou protikladných tříd a profiluje různé sociální skupiny na úkor psychologické jedinečnosti individua.*“⁶⁰ Drvotův způsob těžby se shledává s kritikou od vrchnosti, protože ji z toho neplynou žádné peníze, a nakonec jsou havíři násilně rozpuštěni. V závěru povídky nás Vojtěch Lev nechá nahlédnout do roku 1950, kde je zpětně oceňována Drdova aktivita a jeho socialistické citění.

Povídka Dětská rebelie má jako jediná hlavní protagonisty děti. Jedná se o Honzu Jančí a Honzu Límaxe pracující v přádelně. Z historického kontextu, který je napsán v úvodu povídky, se dovídáme o továrenských praktikách z devatenáctého století, které zahrnovali i práci dětí. Ty dělali práci za nejmenší plat, ale bez nich nemohla továrna správně fungovat. Jeden z chlapců se jako posluchač účastnil socialistické schůze a z ní si odnesl myšlenku dělnické souřadnosti a nepostradatelnosti. Tak v jejich hlavách vznikla myšlenka stávky za větší plat. „*Ředitel Richter přechází dlouhými kroky po dílnách, mračí se, zlostně uplívuje: Jak je tohle možné? Pár usmrkanců a zastaví celou továrnu! Dělníci u oken, když jde ředitel kolem, se potichu pochechtávají. Tohle se povedlo! Hele – ti kluci – dobře to navlékli! V dělnících se pojednou probouzí sebevědomí.*“⁶¹ Vojtěch Lev, tak čtenáři sděluje myšlenku o

⁵⁷ MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. Encyklopedie literárních žánrů. 2004. ISBN 80-7185-669-X. str. 68

⁵⁸ Tamtéž. str. 68-69

⁵⁹ Tamtéž. str. 69

⁶⁰ Tamtéž. st. 68

⁶¹ LEV, Vojtěch. *My nový život chcem na zemi*. 1953 str. 51

nepostradatelnosti jakéhokoliv člena výrobního procesu. Tato povídka končí kladně a děšší dělníci dostali přidáno. „*První stávka v brodecké prádelně – a hle – zdařila se. První stávka dětí, kterou historie českého socialistického hnutí u nás zaznamenala – a hle – zdařila se.*“⁶²

Napsal také rozhlasové hry, k nimž patří tituly jako *Požár parníku Pacifik*, *Před posledním májem roku 1923*, *Havířská komuna*, *Dětská rebelie*. Rozhlasové hry *Havířská komuna* a *Dětská rebelie* byly vytvořeny na základě stejnojmenných povídek, které vyšly v knize *My nový život chceme na zemi*.

⁶² LEV, Vojtěch. *My nový život chceme na zemi*. 1953. str. 53

2 Země zahalených žen

Dílo Vojtěcha Lva *Země zahalených žen* s podtitulem *cestopisná reportáž o Maroku* vyšla v roce 1931. Moderní kritika o cestopisu říká, že „*je konfrontován se stále popsanějším světem „globální vesnice“*“. *Působí v rámci nonfiktivní i vědeckopopulární literatury, blízko má k publicistice s funkcí informativní, reklamní a propagační, spojuje se s fotografií a filmovou kamerou.*“⁶³ Kniha Vojtěch Lva tuto charakteristiku zcela naplňuje. Uplatňuje se v ní publicistický funkční styl a klade důraz na funkci informativní. Rovněž v knize nalezneme fotografickou dokumentaci.

Knihu *Země zahalených žen* lze identifikovat jako cestopis, lépe řečeno jako knihu skládající se z cestopisných reportáží. Jedná se celkem o čtyřicet čtyři reportáží. Kniha *Země zahalených žen* splňuje obecnou charakteristiku cestopisných reportáží, neboť se zaměřuje na zemi, která je kolonizována. Vojtěch Lev v knize líčí výhody i nevýhody kolonialismu pro Maroko i postoj obyvatel a domorodých kmenů. Hlavní výhody kolonialismu spatřuje Vojtěch Lev v nastartování ekonomiky Maroka a celkové kultivaci země podle evropských měřítek. „*Byly to slavné dni triumfů francouzského ducha, když Maroko tempem až neuvěřitelným měnilo se v zemi kultivovanou, když rostly silnice a síť železných drah, když vyrůstaly přístavy tam, kde dříve pustá skaliska byla postrachem lodí, nová města tam, kde byla poušť, a úrodná pole tam, kde předtím široko daleko nebylo lidské duše.*“⁶⁴ Vojtěch Lev v knize dokonce uvádí, „*že valná část domorodého obyvatelstva ráda uznává výhody francouzské okupace a nepřeje si návratu starých časů a starého zřízení.*“⁶⁵ Můžeme jen polemizovat nad tím, zda je tato informace pravdivá nebo jestli se domorodci pouze báli říct pravdu. Vojtěch Lev si i celou situaci mohl přikrášlit, neboť chtěl věřit, že kolonizace je pro domorodce přínosná. Nevýhodu kolonizace spatřuje Vojtěch Lev v možném zničení jedinečné identity Maroka, tím že se z ní kolonizátoři pokusí vytvořit pouze další zemi s evropským nádechem postrádající tajemství.

Cestopisné reportáže mají fejetonistický charakter. Nejčastěji se uplatňuje v částech, kdy Vojtěch Lev popisuje atmosféru doby v Maroku a jeho vztah k ní. Karel Čapek v recenzi na tuto knihu mluví o fejetonistickém charakteru z hlediska celkové kompozice knihy. „*Víc fejetonistická je kniha Vojtěcha Lva Země zahalených žen*(vyd. Ant. Svěcený), kterou autor

⁶³ MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. Encyklopedie literárních žánrů. 2004. ISBN 80-7185-669-X str. 77

⁶⁴ LEV, Vojtěch. *Země zahalených žen*. 1931. str. 30

⁶⁵ Tamtéž. str. 30

nazývá „cestopisná reportáž z Maroka“. ⁶⁶ Karel Čapek tím pravděpodobně myslí neustálé změny míst ve Lvových reportážích. Jedním místem se totiž zabývají maximálně dvě cestopisné reportáže.

Vojtěch Lev dle vícera publikací podnikl cesty do severní Afriky. Jedním z nich je periodikum Česká osvěta, v nichž je uvedeno, že Vojtěch Lev „navštěvuje dvakrát Maroko.“ ⁶⁷ Sám Vojtěch Lev tuto informaci potvrzuje v závěru své knihy. „Jako by přese vše, co jsem viděl a zažil v této vzdalující se zemi při dvou svých návštěvách, padal těžký, bílý – až příliš bílý a bezbarvý stín.“ ⁶⁸ V periodiku Právo lidu je uvedeno, že podnikl několik cest po Evropě, na které si našetřil sám peníze. Rovněž je zde napsáno, že z jeho první cesty po Africe vzešla knih *Tajemství Sahary* vydaná v roce 1927. „Ze svých skrovných prostředků si vždy ještě našetřil tolik, aby mohl navštívit Německo, Francii, Anglii, Jugoslávii, Itálii, atd. Byl v Africe a ze všeho vždy vytěžil novinářsky. Jeho knížka reportáží o Sahaře je takovým kabinetním kouskem toho, co může vzejít z novinářského zájezdu, dovede-li se žurnalista dívat kolem sebe a dovede-li to poutavě napsat.“ ⁶⁹ Z textu vyplývá, že při obou cestách do Afriky bylo cílem Vojtěcha Lva napsat o nich cestopisné reportáže. Ostatní zážitky z jeho cest mu posloužily jako inspirace pro pozdější životopisnou tvorbu.

Vojtěch Lev se v této knize vydává na pouť po Maroku a skrze reportáže se zemi snaží přiblížit čtenáři. V díle se uplatňuje především informativní funkce. Kniha se snaží ukázat čtenáři zvyky, tradice a postavení lidí v marocké společnosti. V díle se uplatňuje rovněž formativní funkce, kdy se Vojtěch Lev snaží přesvědčit čtenáře o Maroku jako o hodnotné zemi, která má nejen turistům, co nabídnout. Na základě těchto dvou funkcí se tato kniha přiklání více k publicistickému stylu než uměleckému.

Vojtěch Lev volil právě formát cestopisných reportáží, jelikož v době, kdy knihu psal, byly cestopisné reportáže na vzestupu. Mezi autory píšící cestopisné reportáže v třicátých letech dvacátého století se řadí Julius Fučík se svým dílem *V zemi, kde zítra již znamená včera* nebo Marie Pujmanová se svou knihou *Pohled do nové země. Tematické novum znamenaly aktuální společenské reportáže, zejména ze Sovětského svazu, jejichž informativní hodnotou*

⁶⁶ ČAPEK, Karel. *O umění a kultuře III* [online]. 2018. ISBN 978-80-7532-962-2. Dostupné z: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/34/55/27/o_umeni_a_kulture_iii.pdf str. 379

⁶⁷ MAYER, A. Lev, Vojtěch: Země zahalených žen. *Česká osvěta*. 1932 str. 324

⁶⁸ LEV, Vojtěch. *Země zahalených žen*. 1931. str. 254

⁶⁹ VANĚK, Jan. Jubileum dělnického novináře. *Právo lidu*. 1947. str. 3

*deformovalo agitační zaujetí.*⁷⁰ Vojtěch Lev se rozhodl nezaměřit svou knihu cestopisných reportáží na oblíbenou soudobou destinaci, kterou byl Sovětský svaz, ale pro netradiční zemi, kterou mu reprezentovalo Maroko. Důvodem jeho výběru mohla být skutečnost, že mnoho autorů se Maroku nevěnovalo, a tak zůstávalo Maroko pro Čechy záhadou. Zároveň popularita Maroka ve třicátých letech rostla a lidé toužili dovědět se více informací o této zemi zahalené tajemstvím. Autor úvodu této knihy spatřuje její hlavní výhody v tom, že byla napsána Čechem pro Čechy. *„Předností jeho knihy jest, že je psána českým žurnalistou pro české čtenáře, že ji psal člověk, který dovede vidět a slyšet; ale nejen to, který dovede i psát a zajímavě vyjadřovat své zážitky, dojmy a objevy. Přiblíži-li v této knize českému čtenáři Maroko, o něž zájem dnes tak stoupl, ukáže-li problémy kolonizační politiky a život barevných lidí pod vládou Francouzů se všemi výhodami a nevýhodami, a především, píše-li o tak zvláštním postavení marocké ženy, žijící pod vlivem stoleté tradice, nebyla jeho kniha vydána zbytečně.*⁷¹ Podobně jako Vojtěch Lev se ve třicátých letech zaměřili na exotické země v cestopisných reportážích i autor Jaroslav Kratochvíl ve své knize *Barcelona – Valencie – Madrid*. Tématikou Afriky se jako jedna z mála zabývá Marie Pujmanová ve své cestopisné črtě *Africké vteřiny*.

Název díla Vojtěch Lev připomíná v první cestopisné reportáži s názvem *Setkání na parníku Gouverner – Général Lafarrité*. Zde je název knihy vyličen jako první dojem z Maroka, kdy před sebou vypravěč tohoto cestopisu vidí pouze zahalené ženy. *„Vzápětí nato, když stoupal jsem s kufříkem v ruce sráznými ulicemi Oranu, potkal jsem několik arabských žen, zatočených v „haiku“. Země zahalených žen mě pozdravila.*⁷² Můžeme hovořit na základě informace, že Vojtěch Lev byl v Maroku, že tento první dojem byl autentickým dojmem Vojtěch Lva. Titul díla lze označit jako metaforický, neboť se nemusí vztahovat pouze k ženám, ale i k zemi Maroka, která byla pro Čechy, v době vydání této knihy ,obestřena tajemstvím. *„Země na dosah Evropy, a přece dosud tak neznámá. Znali jsme ji jen z románů dobrodružných fantastů a z tragických naivních povídek. Znali jsme ji jen jako obrovské jeviště podivných osudů cizinecké legie. To bylo asi vše.*⁷³ Vojtěch Lev se snažil v této knize pozvednout závoj nad Marokem, tak jako se pokoušel odhalit ženy, skrývající se v tradičním oblečení. V díle se snaží čtenáře seznámit s marockými tradicemi a kulturou. Pozitivně je kvitováno jeho reportéřské zaujetí v úvodu knihy. Zde autor úvodu vyzdvihuje

⁷⁰ MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. Encyklopedie literárních žánrů. 2004. ISBN 80-7185-669-X. str. 80

⁷¹ KSANDR, F. X. Reportáž o Maroku. , Vojtěch Lev. *Země zahalených žen*. 1931. str. 6

⁷² LEV, Vojtěch. *Země zahalených žen*. 1931. str. 11

⁷³ KSANDR, F. X. Reportáž o Maroku. , Vojtěch Lev. *Země zahalených žen*. 1931 str. 5

především Lvovu nebojácnost zažít Maroko nejen přes okno vlaku nebo autobusu. „*Vojtěch Lev se neuspokojil pohodlnými vistami okem železničních vagónů (pokud je Maroko má) a automobilů, nejde vyšlapanými cestičkami Baldeckrů, neobdivuje se místům označených hvězdičkami, ale vniká do Maroka s lačností novináře – reportéra.*“⁷⁴ Pod titulem díla *Cestopisná reportáž o Maroku* zdůrazňuje Vojtěch Lev pro čtenáře žánr díla a co čtenář může od knihy očekávat.

V díle je čas chronologický, kdy autor začíná příjezdem a končí odjezdem. Nenajdeme v knize vzpomínky autora na možnou předchozí návštěvu. Upřednostňována je prostorová osa, kdy kapitoly nesou přenesený název oblastí nebo měst. Zde můžeme zařadit reportáž Červené město, která pojednává o Marrákeši, v níž je zvolen název na základě prvního dojmu z města. „*To je Marrakes, perla Atlasu, jedno z hlavních měst Maroka. Město úžasných zajímavostí. Ohromná lidská termitovaná stavba z červených zdí, se strašlivými vězeními, jedinečnými paláci a zahradami.*“⁷⁵ V díle se uplatňuje především migrační prostor, kdy se Vojtěch Lev snaží čtenáři ukázat, co možná nejvíce míst z Maroka. Ve většině cestopisných reportáží v této knize je otevřený prostor, který tak dává Vojtěchu Lvovi možnost popisu krajiny. Otevřený prostor může také u ve čtenáři vzbuzovat pocit lehkosti a svobody.

Vypravěč v tomto díle dle gramatické osoby zaujímá podobu ich-formy. Dle narativní roviny se jedná o vypravěče intradirgetického, tedy je postavou v příběhu. V některých reportážích je vypravěč hlavním protagonistou. Jednou z nich je cestopisná reportáž nazývající se Kif. Zde se postava vypravěče dostává do drogového doupěte pro Evropany. „*Jsem v doupěti, v němž se užívá jakýchsi opojných, omamných prostředků! Hašiš? Opium? Nevěděl jsme. Ale musí to být prostředek stejně silný a stejně omamný.*“⁷⁶ Z něj posléze uniká a pro čtenáře uvádí charakteristickou marockou drogu listí indického konopí, kterému místní přezdívali kif, odtud také pochází název reportáže. Jindy je naopak pouhým svědkem událostí nebo vypravěčem marockých příběhů. Z těchto důvodů můžeme hovořit o vypravěči podle vztahu k příběhu jako o homodirgickém. V knize *Země zahalených žen* nalezneme časový odstup vypravěče, kdy je text napsán v minulém čase. Celkově lze vypravěče tohoto díla uvést jako vypravěče personálního.

Z hlediska kompozičního je v textu nápadné užití paralelního principu. Ten nalezneme především v první a v poslední cestopisné reportáži této knihy. Můžeme je označit jako

⁷⁴ KSANDR, F. X. Reportáž o Maroku. , Vojtěch Lev. *Země zahalených žen*. 1931 str. 5

⁷⁵ LEV, Vojtěch. *Země zahalených žen*. 1931. str. 115

⁷⁶ Tamtéž. str. 172

paralelní reportáže. Jedná se o reportáž Setkání na parníku Gouverner – Général Lafarrité a Překvapení na parníku „Sidi Bel Abbes“. Paralelu můžeme pozorovat už v názvech těchto reportáží, kdy obě nesou název parníku. Společný je i motiv ženy, která se při přechodu z evropského kontinentu, který nám zde symbolizuje parník, do Maroka mění, a to nejen její vizuální stránka, ale i duševní. V poslední reportáži najdeme i přímé odkazy a komparaci s úvodní reportáží. *„Když jsem jel do Afriky – pozdravilo mě překvapení: setkání s marockou dívkou – lékařkou. Nyní mě pozdravuje Afrika novým překvapením: neboť není možno, že to cestuje snad celý harém nějakého bohatého a mocného arabského caidiho.“*⁷⁷

Jedná se o jednu z nejdůležitějších kapitol v tomto díle, jelikož úvodní cestopisná reportáž naznačuje celkové směřování díla a závěrečná reportáž se snaží umocnit ve čtenáři dojem, který měl dostat z celkového díla. V úvodní reportáži nalezneme tematický incipit, který nám naznačuje literární téma celé knihy, ale i její žánrové vymezení. Jedná se o úvodní větu *„Do Maroka!“*.⁷⁸ V poslední reportáži nacházíme finále knihy, kde Vojtěch Lev předkládá čtenáři, že v této knize odhalil záhady Maroka. Podařilo se mu nahlédnout pod závoj této země a odhalit některé jeho tajemství, která následně zprostředkoval českému čtenáři. Vojtěch Lev se, ale v závěru ptá, jestli tak země neztratila své kouzlo a možnou atraktivitu pro turisty. Nechává čtenáře zamyslet se nad následky kolonizace, kdy se může stát, že země nakonec ztratí svůj původní charakter. Vojtěch Lev si v textu pokládá otázku, zda se po kolonizaci Maroka nestane jen další evropskou zemí, která tímto následkem ztratí svoji originální identitu. *„Evropské civilisace – civilisace, jež všechno srovná do svých forem, formulek, zákonů a pravidel, pořádku, racionalisace, industrialisace a všechno svěří zisku, prospěchu a falešnému sociálnímu cítění. Bylo mi, jako když někdo surově rozbíjí kladivem něco vzácného, krásného ...“*⁷⁹ Explicit je v tomto díle paralelní s incipitem, ať už po jazykové nebo sémantické stránce. Jedná se o poslední větu díla *„Na shledanou – Maghrebe!“*⁸⁰ Tyto dvě reportáže Setkání na parníku Gouverner – Général Lafarrité a Překvapení na parníku „Sidi Bel Abbes“ utvářejí kruhové zarámování celého díla. Vojtěch Lev tedy sjednocuje úvodní a závěrečnou reportáž, aby ve čtenáři vzbudil pocit ukončené cesty.

Paralelní kompoziční princip se dále uplatňuje v páté reportáži s názvem Zelená hvězda v rudém poli a ve čtyřicáté reportáži jménem Kupředu či zpět?. Tyto reportáže spojuj

⁷⁷ LEV, Vojtěch. *Země zahalených žen*. 1931. str. 253

⁷⁸ Tamtéž. str. 7

⁷⁹ Tamtéž. str. 254

⁸⁰ Tamtéž. str. 254

motiv kolonizace Maroka Francouzi v čele s Maršálem Lyauteym. Každá reportáž se, ale na kolonizaci dívá z jiného úhlu pohledu. V cestopisné reportáži Zelená hvězda v rudém poli nalezneme především pozitivní ohlasy na kolonizaci a vyzdvihování práce Maršála Lyateyho. „*A stalo se, co nikdo nečekal – ani sama Francie ne. Lyautey se chopil práce – práce, k níž i jeho vlastní lidé projevovali nedůvěru – a hle! zdařila se nad očekávání. Byly to slavné dny francouzského ducha.*“⁸¹ Reportáž se zaobírá spíše úspěchu Francouzů a viditelnými změnami, které v zemi provedli. Jedná se především o zlepšení dopravní infrastruktury, zakládání nových měst, rozvíjení zemědělství a cestovního ruchu. Zatímco cestopisná reportáž Kupředu či zpět? se dívá na kolonizaci z pohledu obyvatel Maroka. Vojtěch Lev v ní nastiňuje otázku, zda se Francie pouze násilně nezmocnila Maroka, které má nárok na samostatnost jako každá jiná země. „*Má Francie právo pokračovati v svém kolonizačním díle, či má se Maroku dostati úplně svobody a samostatnosti – podle zásad národního sebeurčení? Vyskytují se hlasy – velmi časté a mnohé, znějící ve prospěch Maroka, přiznávající mu úplné právo sebeurčení a státní nezávislosti.*“⁸² Reportáži nastiňuje i pozitivní přínos kolonizace, kdy se domnívá, že Francie pomohla sjednotit Maroko a nastolila v něm mír. V závěru reportáže Vojtěch Lev vyzývá čtenáře, aby si na tuto problematiku udělali vlastní názor. „*Jak tedy odpovědět na otázku: Kupředu či zpět? Ponechat Maroko samo sobě – dáti mu samostatnost – či držet je raději pod protektátem Francie, jež zavedla v zemi pořádek (ovšem také ne v rukavičkách – ale přece jen pořádek) a zemi i obyvatelstvo rychle civilisuje? Prosím odpovězte sami!*“⁸³ V páté reportáži je navíc geografické rozložení země a její potenciál, zatímco čtyřicátá reportáž je koncipována spíše jako úvaha s nejasnými vyhlídkami pro budoucí Maroko.

V díle nalezneme také konfrontační princip, který je typický pro cestopis a jeho jednotlivé sub žánrové obměny. Nalezneme ho téměř ve všech cestopisných reportážích v této knize, kde Vojtěch Lev porovnává evropský život v některých reportážích i život v Čechách s životem v Maroku. „*Ale ať tak, či onak – jednu výhodu, velkou výhodu přede vším jiným naši ženichové a nevěsty mají: že aspoň před svatbou nějaký ten čas mají možnost seznámit se navzájem. ... Tuto možnost Mulaj Hassan neměl.*“⁸⁴ Charakteristický je také pro cestopis kompoziční princip cesty, který nacházíme i v tomto díle. Princip cesty se uplatňuje

⁸¹ LEV, Vojtěch. *Země zahalených žen*. 1931. str. 30

⁸² Tamtéž. str. 228

⁸³ Tamtéž. str. 233

⁸⁴ Tamtéž. str. 85

v celkovém pojetí díla, kdy se Vojtěch Lev snaží čtenáři ukázat, co možná největší část Maroka.

Celým dílem provází čtenáře tematika ženy, který bývá v reportážích brán z různého úhlu pohledu. Již v úvodní reportáži lze spatřit Lvovu fascinaci zahalenými ženami. Představují pro něj záhadu, tajemství a jistou formu zakázaného ovoce. Marocké ženy totiž mají zakázáno i pouhý pohled na evropského muže, natož s nimi mít možnost promluvit. Tato problematika je v knize doplněna o citaci z koránu. „*A řekni věřícím ženám, aby dávaly pozor na své oči a počítaly si cudně, neodkrývají svých vlnad kromě těch, které musí být ukazovány, a aby se zahalily závojem a neukazovaly svých vlnad leč svým mužům, nebo svým synům, nebo synům svých mužů, nebo svým bratrům, nebo synům svých bratrů, nebo synům svých sester, nebo svým otrokyním nebo mužům, kteří jim posluhují a jsou impotentní, nebo dětem, které neznají ženské nahoty.*“⁸⁵

„*Autor si pozorně všímá všeho, co potkává, ale zvláště ho láká právě ten závoj na tváři žen, právě ten utajený život zotročeného orientálního ženství.*“⁸⁶ Nezajímá se pouze o oblečení žen, ale také o jejich psychické rozpoložení. Vojtěch Lva zajímají věci, na které se těchto žen nikdo nezeptá, ale v naší zemi jsou běžné. Chce vědět, jak se ženy mají, jak se cítí, chce o nich vědět více než to, že jsou celé zahalené. Snaží se pochopit, proč si ženy nechávají určovat život muži bez jediné připomínky. Znatelné je to to především v rozhovoru s marockou ženou, která se vrací z Evropy, kde zakusila svobodu, a najednou je pro ni náročné její původní postavení v Maroku. „*Hle – moje krátké sukně. S tím se vším se musím doma rozloučit. Navléknu se do bílého „haiku“, přes obličej neprůhledný „kse“, na nohy „babouches“ tak budu opět onou neznámou, zahalenou bytostí, jakých potkáte v mé zemi tisíce, při každém kroku, a jež potkávající vás musí sklopiti i to jediné oko, kterým je jim dovoleno se dívat na svět a slunce. Nevím, podaří-li se mi to vše překonati, vydržet ...*“⁸⁷ V textu je tedy vyličen celý proces přeměny evropské ženy v marockou, a to nejen po fyzické stránce. Dle Vojtěcha Lva se musí změnit i duševní stránka ženy. Na evropském kontinentu byla ženě dána a svoboda, kterou dosud nepoznala. Je to jeden z důvodů, proč se jí do marocké společnosti bude špatně vracet. Žena v sobě bude muset dle Vojtěch Lva potlačit svobodomyšlné myšlení, aby mohla vyhovět marocké společnosti.

⁸⁵ LEV, Vojtěch. *Země zahalených žen*. 1931. str. 13

⁸⁶ ČAPEK, Karel. *O umění a kultuře III* [online]. 2018. ISBN 978-80-7532-962-2. Dostupné z: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/34/55/27/o_umeni_a_kulture_iii.pdf str. 379

⁸⁷ LEV, Vojtěch. *Země zahalených žen*. 1931 str. 9

Vojtěch Lev se čtenáři snaží přiblížit proč jsou tyto ženy zahaleny. Do kontrastu zahalených žen z měst dává ženy z domorodých kmenů. Některé tradice kmenů v Maroku naopak ženy odhalují některé úplně jiné pouze do půli těla. Vojtěch Lev upozorňuje na fakt, že ve městech i v domorodých kmenech vyznávají stejnou víru, každý si ji ale interpretuje po svém. *„Kmen Skara utvořil zvláštní náboženskou sektu, vykládající velmi volně zákony Koránu. ... Jedí vepřové maso – a to je strašný hřích, neboť Koran to přísně zakazuje. Mají svůj vlastní bohoslužebný systém i zvláštní bohoslužební náčiní a berou si ženy jediné z rodiny marabutů. Ostatní ženy kmene zůstávají nevdány – bez mužů.“*⁸⁸ V jeho reportážích nalezneme i kontrast ženy z Evropy a ženy z Maroka. Podle Vojtěcha Lva vedle sebe koexistují dva světy, které se ale zároveň vylučují. Tímto protikladem je Vojtěch Lev fascinovaný a zmiňuje ho vícekrát ve svém díle. Snaží se objasnit danou kulturu čtenáři a vysvětlit mu problematiku zahalených a odhalených žen. Tu se ve většině případech snaží podkládat pasážemi z Koránu. V knize jsou také uvedeny povinnosti ženy, kdy Vojtěch Lev zdůrazňuje, že žena je mužův majetek a zdroj levné pracovní síly. Kromě povinností ženy nalezneme v díle i zásady, která by měla žena dodržovat.

Na téma žena nahlíží Vojtěch Lev i prostřednictvím motivu žena jako matka. Nejvýrazněji se objevuje v cestopisné reportáži s názvem Strašidla bez obličejů. Jsou zde popisovány situace po porodech z pohledu francouzské porodní asistentky. Vojtěch Lev zde nastiňuje prostředí, ve kterých se ženy stávají matkami, i věkový rozdíl mezi manželkou a manželem. V reportážích uvádí i problematiku genderové rovnosti u dětí. Vojtěch Lev v textu porovnává situaci, kdy se ženě narodí chlapec a kdy dívka. V rodině, kde se narodil chlapec panují bujaré oslavy a žena je vyzdvihována do výšin. Naopak pokud se narodí děvče je rodička zvržena manželem, a jen těžko hledá oporu ve společnosti. *„Takový smutný obraz naskytl se v jiném domě u mladé matky. Rodička ležela sama, opuštěna. Bylo ticho. Nikdo se neradoval z narození dítěte. Muž nechtěl ani slyšet a zle se osopil na každého, kdo mu to připomenul. „Co se stalo?“ „Narodilo se jen – děvče.“*⁸⁹

Téma ženy je zpodobněn i v motivu údělu manželky, který začíná svatbou a v některých případech končí rozvodem. Problematice sňatků se nejvýrazněji věnuje cestopisná reportáž Hra o štěstí. Příběh se odvíjí od mladého muže, který si vybírá svou první ženu. Je zde nastíněna problematika muže, který si má vybrat ženu, se kterou nikdy nepromluvil a u které nikdy neviděl její odhalenou postavu. I když v této cestopisné reportáži

⁸⁸ LEV, Vojtěch. *Země zahalených žen*. 1931. str. 100

⁸⁹ Tamtéž. str. 16

žena není hlavním protagonistou, tak zde hraje důležitou roli. Není zaznamenaná jediná výpověď ženy a vidíme zde pouze popis jejího vzhledu, který je ovšem velmi strohý, protože z tradičního marockého oblečení se křivky ženy vyčíst nedají. Vojtěch Lev chce čtenáři říci, že žena nemá možnost mluvit do toho, koho si vezme za manžela. Žena nemá možnost ve společnosti prosazovat svůj názor a řídí se pouze pokyny manžela, který s ní může zacházet, jak on uváže za vhodné. Vidíme v reportáži jen to, co vidí společnost, a to je vzhled zahalené dívky. Vojtěch Lev vyzdvihuje v reportáži, že nikoho nezajímá, zda je žena šťastná, nebo co si o ženichovi myslí. „*Snad i děvce mělo štěstí. Kdož ví?*“⁹⁰ Nastíněn je i těžký osud žen, jejichž odhalený vzhled se manželovi nezalíbí, tak si svoji smůlu při výběru na nich vybíjí. Vojtěch Lev komparuje tuto situaci s humornou, kdy uvádí, že i marocká žena může bít svého manžela. „*I v Maroku jsou domácnosti, kde – jak se po evropsku vulgárně říká – žena nosí kalhoty a muž je pod pantoflem! Aspoň četné historky mezi lidem rozšířené a vypravované o ženách, týrajících a bijících své muže, tomu nasvědčují.*“⁹¹

Žena jako manželka je motivem i v reportážích zabývajících se harémem a koexistencí více žen v jedné domácnosti. Harémy bývají začleňovány i do marockých pověstí především v cestopisné reportáži Tisíc a jedna žena. Zde nalezneme motiv ženy, která bojuje se svými sokyněmi o přízeň sultána, a z něj plynoucí výhody pro jejich život a život jejich dětí. Tato žena je v této reportáži konfrontována s ženou z Francie, která se vysmívá sultánovi i tradicím Maroka. Dopláci na to ovšem marocké ženy, jelikož sultán je zavrhne všechny a jemu jedno odkud jsou. Vše se odrazilo do paláce, který sultán postavil pro svou francouzskou lásku, který je vyličený v této cestopisné reportáži. „*Přes všechnu pochybnost jedno je jisté: Celá stavba i úprava zahrady jsou jako prolnuty hlubokým smutkem, duchem velké, nesplněné touhy.*“⁹²

Motiv žen při rozvodu můžeme spatřit v cestopisné reportáži s názvem Strašidla bez obličejů. Zde jsou použity i humoristické prvky, když Vojtěch Lev v textu udává, jak málo stačí k rozvodu manželů. „*Spěchala v ústrety, když se vracel, a obdivovala jeho sílu. A zatím její kus-kus byl spálen. Muž neuznal výjimečný případ, ani účast ženy na boji, stačilo, že jeho zamilované jídlo bylo spáleno, a zbil svou ženu. Dal se s ní rozvést. Co také s ženou, která spálila jídlo. Příbuzní důvodu uznali: kus-kus byl spálen ...*“⁹³ Vojtěch Lev podává s novinářskou lehkostí, autentický příběh manželů, kdy manželovo oblíbené jídlo bylo

⁹⁰ LEV, Vojtěch. *Země zahalených žen*. 1931. str. 90

⁹¹ Tamtéž. str. 90

⁹² Tamtéž. str. 52

⁹³ Tamtéž. str. 19

přednější než jeho manželka. Rozvod považoval muž v ukázce za méně bolestivý než vidinu spáleného kuskusu. Absurditu této situace dotváří rodina ženy, která se postaví na stranu manžela a spálené jídlo považují za dostatečný důvod k rozvodu. Vojtěch Lev tím chce čtenáři říci, že manželka nemá zastání ani u své vlastní rodiny, která raději dá za pravdu cizímu muži než vlastní dceři.

Za rámcující ženskou postavu celého díla můžeme označit dívku jménem Zuleika ben Nail. Objevuje se v úvodní reportáži a Vojtěch Lev nám u ní ukazuje psychické rozpoložení dívky, což u žádné jiné ženské postavy neudělal. Připomíná ji poté v poslední reportáži, kde je dána do souvislosti možných lepších zítřků pro marocké ženy. „*Konec boje je jistý. Či – nebyl tímto příjezdem šesti arabských zámožných dam dán nejpádnější důkaz, že pouta Koranu a tisícileté tradice se lámou?*“⁹⁴ Celým dílem prostupují postavy žen, ale všechny kromě Zuleiky ben Nail jsou beze jmenné a prostupují většinou jen krátkým úsekem reportáže. Jedná se především o ženy různých věkových kategorií, Vojtěch Lev, tak chtěl zaznamenat, co nejširší spektrum ženských osudů.

Dalším tématem, které lze nalézt ve více cestopisných reportážích, je sociální. Dominuje v něm především motiv nemoci a bídy. Vojtěch Lev se zabývá v reportáži Červené město částí města Marrákeše, která je vyhrazena pouze pro malomocné. Zabývá se otázkou jejich zacházení, jelikož marocké zacházení s těmito nemocnými zahrnuje pouze házení jídla přes plot. Tato cestopisná reportáž by se dala označit za typickou v soudobém kontextu třicátých let dvacátého století, jelikož zde vidíme obraz bídy na okraji města Marrákeše. Malomocné, které se mu podaří zahlédnout popisuje dekadentním způsobem. „*V cárech oděvu bylo viděti jejich těla pokrytá otevřenými boláky, z nichž některé odhalovaly až kosti. V obličejích uhnílé, vpadlé rty, takže bylo vidět zuby i s dásněmi, nosy propadlé, oči hluboko v důlku. Povrch hlavy bez vlasů! Příšerné zjevy! Takhle si vždy moje fantazie představovala strašidlo smrti.*“⁹⁵ Vojtěch Lev upozorňuje i na politické vězně, kteří byli zavíráni do osady k malomocným, aby se jich sultán zbavil. Stačil pouze podplacený lékař, který napsal diagnózu, tak málo stačilo, aby člověka odsoudili k doživotním mukám. Naději pro tyto občany vidí Vojtěch Lev ve francouzských kolonizátorech, kteří přislíbili postavit nemocniční zařízení určené výhradně pro malomocné. Vojtěch Lev, ale upozorňuje na fakt, že tato nemocnice bude jen pro nově nakažené. Nabízí zde čtenáři otázku, zda je toto zacházení pro nemocné dostatečně důstojné. „*Čtvrť u brány Doukkala zůstane až do vymřeni. Viděl jsem*

⁹⁴ LEV, Vojtěch. *Země zahalených žen*. 1931. str. 254

⁹⁵ Tamtéž. str. 121

tedy hřbitov živoucích mrtvol.“⁹⁶ Sociální motiv je zastoupen také v reportáži Dante neviděl nic, která se zabývá otázkou trestaneckých kolonií pro provinilce z cizinecké legie. Otevírá zde i rasovou otázku, kdy se mu naskytá neobvyklý pohled na černochoa bijícího Evropana. „*Smutný obrázek. Dva vojáci – negři – černí jako uhel – vlekli vzpouzejícího se Evropana – v trestaneckých šatech. Vzadu za ním francouzský důstojník držel trestance za límec a tlačil ho před sebou. Ran do těla vzpouzejícího se vojína bylo dost a dost.*“⁹⁷

Třetím nejrozsáhlejší tematikou, která se objevuje ve více reportážích, je kolonizace a s tím spojený francouzský protektorát v Maroku. Toto téma je charakteristické u cestopisných reportáží především ve třicátých letech dvacátého století, tudíž tato kniha splňuje soudobou charakteristiku. Zvláště patrné je téma kolonizace v reportáži s názvem *Zelená hvězda v rudém poli*, *Kupředu či zpět* a v reportáži, která se výhradně zaměřuje na postavu Maršála Lyauteyho a jeho úspěchy „*Chceš-li, aby ti kráva došla, musíš ji dát píci!*“. Název této reportáže je slavným výrokem Maršála Lyauteyho a charakterizuje jeho kolonizační politiku. Maršála Lyautey je jedinou konkrétní postavou, která se objevuje ve více než jedné cestopisné reportáži. Je v nich vykreslován jako chrabrá muž. Reportáž se zabývá nejen jeho kolonizačními úspěchy, ale i osobním životem Maršála Lyauteyho. Dala by se považovat za Lvovo první životopisné dílo. Text začíná Lyauteyho dětstvím a končí odchodem z Maroka, tedy lety 1854 až 1925. Text je doplněn o recenze ze soudobých periodik a citací lidí, kteří Maršála Lyauteyho znali osobně. To dodává reportáži na autenticitě.

Vojtěch Lev klade v díle zvláště důraz na Maršálovu kolonizační politiku. Opěvuje jeho diplomatické schopnosti, kdy si dokázal podmanit Maroko bez jediné kapky krve. *Jaký padne tres na jeho bojovníky? Lyautey to udělal tak: bojovníkům vrátil zbraně, protřásl každému rukou a Rabezanova postavil v čelo kmene a krajiny se všemi jeho dřívějšími pány. Toto rozhodnutí se neminulo účinkem. Lyautey se stal miláčkem lidu a Rabezavan pomocníkem Lyateyovým.*“⁹⁸ Karel Čapek pozitivně ve své recenzi kvitoval právě motiv kolonizace ve Lvově díle. „*Nejpoutavější části knihy Vojtěcha Lva jsou v něčem docela jiném: v poznámkách o francouzské kolonizaci, o státnictví a „bejovské politice“ maršála Lyauteye. V tom s povděkem uznáme bystré postřehy cestujícího žurnalisty.*“⁹⁹ Karla Čapka zaujala

⁹⁶ LEV, Vojtěch. *Země zahalených žen*. 1931. str. 122

⁹⁷ Tamtéž. str. 102

⁹⁸ Tamtéž. str. 240-241

⁹⁹ ČAPEK, Karel. *O umění a kultuře III* [online]. 2018. ISBN 978-80-7532-962-2. Dostupné z: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/34/55/27/o_umeni_a_kulture_iii.pdf str. 379

tématika kolonizaci, neboť se ji snažil Vojtěch Lev vyličit objektivně a podat všechny potřebné informace čtenáři, aby si mohl utvořit na problematiku vlastní názor.

Nedílnou součástí díla jsou, ale i geografické motivy zpodobňující se především městy Casablanka, Marrákeš a Fes. Jde především o reportáže Zázrak na březích Atlantiku, Sdružení mrtvol a Marocký Řím. V nich se uplatňuje především líčení krajiny, personifikace a metafory, které ovšem nejsou vždy pozitivní. „*Vešel jsem do zdi Fésu s notnou dávkou zvědavosti. Trochu jsem vystřízlivěl. Přivítali mě – jako v každém marockém městě – rozpadající se zdi, špína a puch v úzkých uličkách, přepestré, ale přece jen stějně působící souky.*“¹⁰⁰ Historické motivy se v díle objevují již méně, a to hlavně v pověstech a legendách o Maroku. Ty jsou zastoupeny v reportáži Dobyetí Beni Mellalu a Kinnooperátoři – pospěšte si.

¹⁰⁰ LEV, Vojtěch. *Země zahalených žen*. 1931. str. 107

Závěr

Prostřednictvím vypracování této bakalářské práce jsem měla možnost si přečíst knížky Vojtěcha Lva, ke kterým bych se jinak nedostala. Rozšířila jsem si díky tomuto obzory a zlepšila své čtenářské schopnosti. Upevnila jsem si znalosti v oblasti periodik, které vycházely v meziválečném a poválečném období ve dvacátém století. Objevila jsem i periodika, o kterých jsem do té doby neslyšela. I přes počáteční drobné potíže jsem ráda, že jsem si na svou bakalářskou práci zvolila právě spisovatele Vojtěch Lva. Díky jeho tvorbě jsem objevila archivy, do kterých by se jinak nepodívala a navštívila antikvariáty, o kterých bych ani nevěděla, že existují.

Objevila jsem v této práci, že životopisná tvorba Vojtěch Lva je dozajista nadčasová. Připomíná totiž významné osobnosti české historie, kteří se proslavili významnými vynálezy a objevy, ale u nás jim nebyla věnována dostatečná pozornost. Dnešní čtenář, tak má možnost nejen poznat styl psaní Vojtěcha Lva, ale také se dozvědět o českých osobnostech devatenáctého a dvacátého století. Pro současného čtenáře je přínosná i Lvova cestopisná tvorba, kde má možnost se dozvědět o poměrech Maroka v meziválečném období dvacátého století.

Cíle bakalářské práce, které jsem si stanovila v úvodu této práce jsme splnila. Jednotlivá díla Vojtěcha Lva jsem rozdělila do dvou období, ve kterých vnikla, zařadila do odpovídajících žánrů a konkrétní díla jsem se následně snažila přiblížit čtenáři. Přiblížila jsem tedy jeho knihy veřejnosti.

Seznam použité literatury a pramenů

FORST, Vladimír, Jiří OPELÍK a Luboš MERHAUT, ed. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha: Academia, 1985-^{^^^}. ISBN 80-200-0345-2.

JANOUSEK, Pavel a Petr ČORNEJ, ed. *Dějiny české literatury 1945-1989*. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1527-3.

KUNC, Jaroslav. *Slovník českých spisovatelů beletristů 1945-1956*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1957. Národní knihovna (SPN).

LEV, Vojtěch. *Brána na východ: Podkarpatská Rus*. Praha: Tiskový výbor československé sociálně demokratické strany dělnické, 1920.

LEV, Vojtěch. *Český Paganini: vypravování o českém umělci*. 2. vyd. Praha: Dědictví Komenského, 1948. Poselství.

LEV, Vojtěch. *Josef Slavík*. Praha: Orbis, 1948. Kdo je (Orbis).

LEV, Vojtěch. *My nový život chceme na zemi*. Praha: Mladá fronta, nakladatelství ČSM, 1953.

LEV, Vojtěch. *Práce vítězí: o životě, práci a vítězství českého vynálezce Dr. Ing. Františka Křížika podle jeho vlastního vypravování*. 2. Praha: Komenium - učitelské nakladatelství, 1947.

LEV, Vojtěch. *Za modrou orchidejí*. Praha: Mladá fronta, 1954. Vpřed (Mladá fronta).

LEV, Vojtěch. *Země zahalených žen: cestopisná reportáž o Maroku*. Praha: Ústřední dělnické knihkupectví a nakladatelství (Ant. Svěcený), 1931.

MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. ISBN 80-7185-669-X

VŠETIČKA, František. *Tektonika textu: o kompoziční výstavbě české prózy třicátých let 20. století*. Olomouc: Votobia, 2001. ISBN 80-7198-478-7.

Články

ČERNÝ, Norbert a František HOLEŠOVSKÝ. Vojtěch Lev: Český Paganini. *Komenský: pedagogický časopis pro školy národní*. Brno: Komedium, 1948/1949, **73**(10).

ČERNÝ, Norbert. Vojtěch Lev: Vášova pouť do Moskvy. *Komenský: pedagogický časopis pro školy národní*. Brno: Komedium, 1949/1950, **74**.

Český Paganini. *Národní učitel: věstník Jednoty učitelstva národních škol*. Praha: Jednota učitelstva národních škol, 1940, **2**(7).

HLOUŠEK, Jaroslav. Vojtěch Lev: Český Paganini. *Úhor: kritický měsíčník věnovaný literatuře pro mládež*. Praha, 1940, **28**(9-10).

KSANDR, F.X. Reportáž o Maroku., Vojtěch Lev. *Země zahalených žen: cestopisná reportáž po Maroku*. Praha: Ústřední dělnické knihkupectví a nakladatelství, 1931, 5. - 6.

KVAPIL, Josef Šofferle. É morta. *Naše doba: revue pro vědu, umění a život sociální*. Praha: Jan Laichter, 1893-, **1946/1947**.

MAYER, A. Lev, Vojtěch: Země zahalených žen. *Česká osvěta: lidovýchovní obzor*. Praha: Školní nakladatelství pro Čechy a Moravu, 1932, **1931/1932**(28), 324.

POLÁK, Karel. Knihy o dru Emilu Holubovi. *Právo lidu: ústřední orgán Československé sociálně demokratické strany dělnické*. 1947.

POLÁK, Karel. Modrá orchidej. *Právo lidu: ústřední orgán Československé sociálně demokratické strany dělnické*. 1947.

STANĚK, Josef. Lev Vojtěch: Tajemství sahary. *Česká osvěta: lidovýchovní obzor*. 1931, **1930/1931**(27), 320.

STANĚK, Josef. Lev, Vojtěch: Město. *Česká osvěta: lidovýchovní obzor*. Praha: Školní nakladatelství pro Čechy a Moravu., 1927, **23**(1926/1927).

SVĚCENÝ, Antonín. Vojtěch Lev: Žena v revoluci. *Věstník sokolský: list Svazu českoslovanského sokolstva*. Praha: Svaz českého sokolstva, 1920, **22**(1).

ŠNOBR, Jan. Český Paganini. *Česká osvěta: lidovýchovný obzor*. Praha: Školní nakladatelství pro Čechy a Moravu, **37** (1940/1941).

VANĚK, Jan. Jubileum dělnického novináře. *Právo lidu: ústřední orgán Československé sociálně demokratické strany dělnické*. 1947, (254).

Vojtěch Lev: Město. *Dělnická osvěta: rádce výchovný a vzdělávací : věstník Dělnické akademie v Praze*. 1926, **12**.

Votěch Lev: Český Paganini. *Český Lloyd: časopis národohospodářský: orgán obchodního spolku Merkur: orgán ústředního spolku maloobchodníků (kupců) z Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Leopold Schulz, 1940, **56**(46).

ZBRASLAVSKÁ, Ludmila. Vojtěch Lev: Práce vítězí. *Úhor: kritický měsíčník věnovaný literatuře pro mládež*. Praha, 1939, **27**(9-10).

Žena v revoluci. *Rudé květy: ilustrovaný lidový měsíčník pro zábavu a poučení*. Praha: Tiskové družstvo Československé strany sociálně-demokratické, **19**(15). ISSN 1805-3459.

Elektronické zdroje

ČAPEK, Karel. *O umění a kultuře III* [online]. 2. Praha: Městská knihovna v Praze, 2018 [cit. 2020-04-18]. ISBN 978-80-7532-962-2. Dostupné z: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/34/55/27/o_umeni_a_kulture_iii.pdf

Anotace

Jméno a příjmení:	Markéta Volná
Katedra:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	Mgr. Daniel Jakubíček, Ph. D.
Rok obhajoby:	2020

Název práce	Vojtěch Lev (1882–1974)
Název v angličtině	Vojtěch Lev (1882–1974)
Anotace práce	Charakteristika tvorby Vojtěcha Lva v meziválečném a poválečném období 20. století se zaměřením na jeho cestopisnou prózu.
Klíčová slova	Vojtěch Lev, cestopisná reportáž, životopisný román, 20. století.
Anotace v angličtině	Characteristics of Vojtěch Lev's work in the interwar and post-war period of the 20th century with a focus on his travel prose.
Klíčová slova v angličtině	Vojtěch Lev, travel report, biographical novel, 20th century.
Přílohy vázané k práci	
Rozsah práce	40 stran
Jazyk práce	Český jazyk